પૂ. જીજીબાપુ દેવીદાસ બનાભાઈ રત્નું

જન્મ-મૂળી અક્ષરનિવાસ-કાલાવડ

સં. ૧૯૧૬ સં. ૧૯૭૮

રાજકવિ ભીમજીભાઈ બનાભાઈ રત્નું

જન્મ-મૂળી અક્ષરનિવાસ-કાલાવડ

સં. ૧૯૦૭

વકીલશ્રી ચતુરજીભાઈ રત્નું (કવિ લઘુબન્ધુ) કાલાવડ

રાજકવિ માવદાનજી રત્નું કાલાવડ.

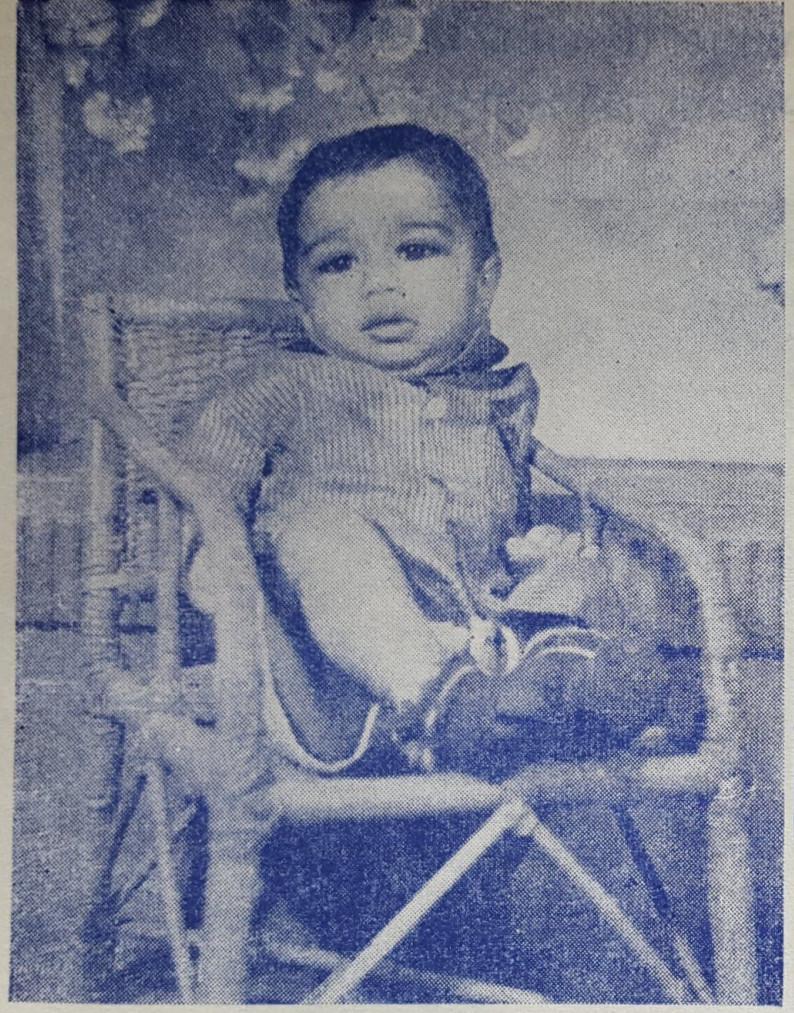

ચી. જયેન્દ્રકુમાર (કવિ પ્રપૌત્ર)
જન્મ સં. ૨૦૨૧ જેઠ વદ ૫ તા. ૧૯-૬-૬૫
જામનગર.

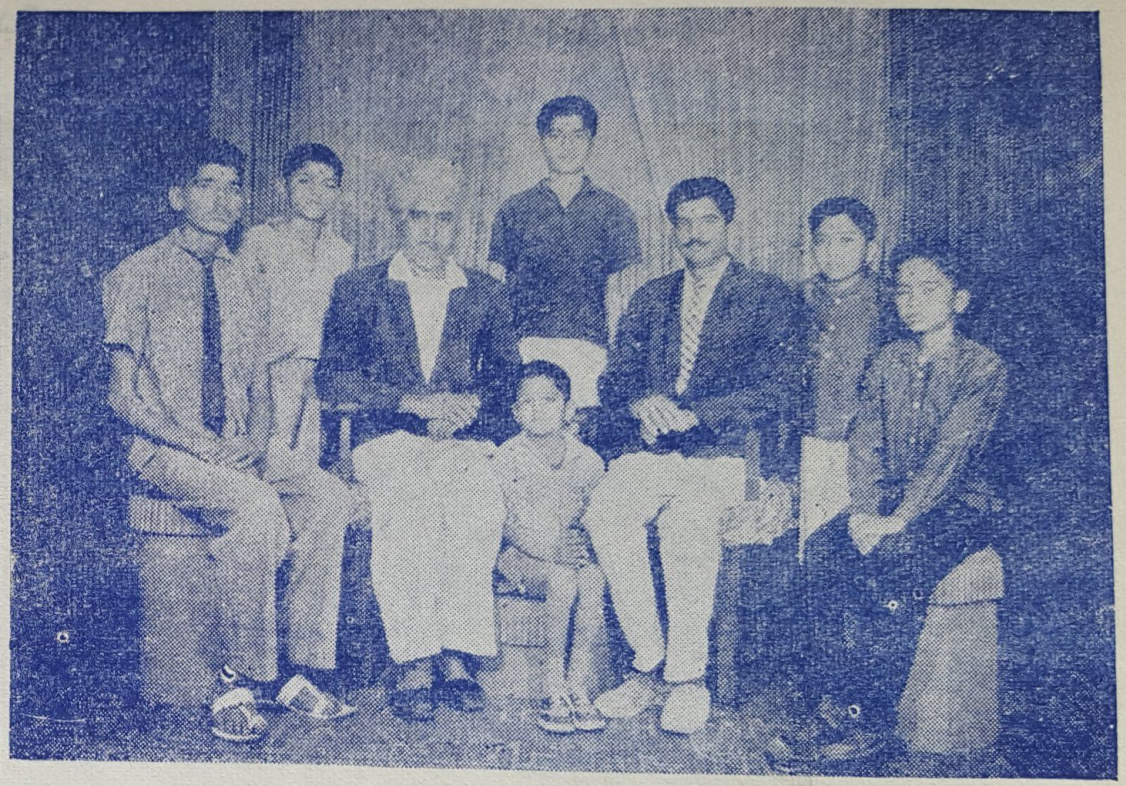

કવિ પુત્ર બિહારીદાનજી ઉર્ફે બહાદુરભાઈ
અને કવિ પૌત્રો તથા જમણી બાજુ એ ભાણેજ
રામપ્રતાપ અને કેશવદાન

કવિપુત્ર લક્ષ્મીનારાયણદાનજી ઉર્ફે
નવીનભાઈ રત્નું
જન્મ સં. ૯૯૨ ફાગણ સુદિ ૬-કાલાવડ

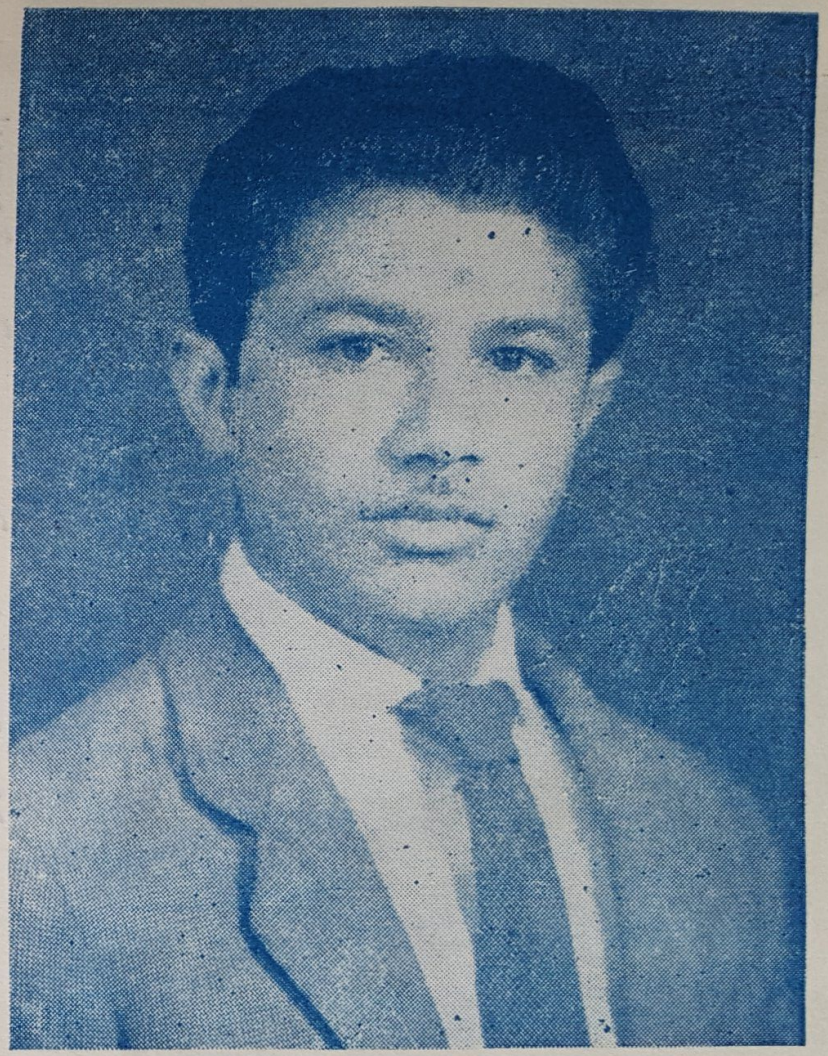

કવિપુત્ર ભગવતદાનજી ઉર્ફે બાબુભાઈ રત્નું
જન્મ સં. ૧૯૯૫ અધિક શ્રાવણ સુદિ ૧૨
કાલાવડ

કવિ–પૌત્રો
શુભકરણદાનજી ઉર્ફે સુરેશભાઇ, મહેશભાઇ અને મૂકેશભાઇ

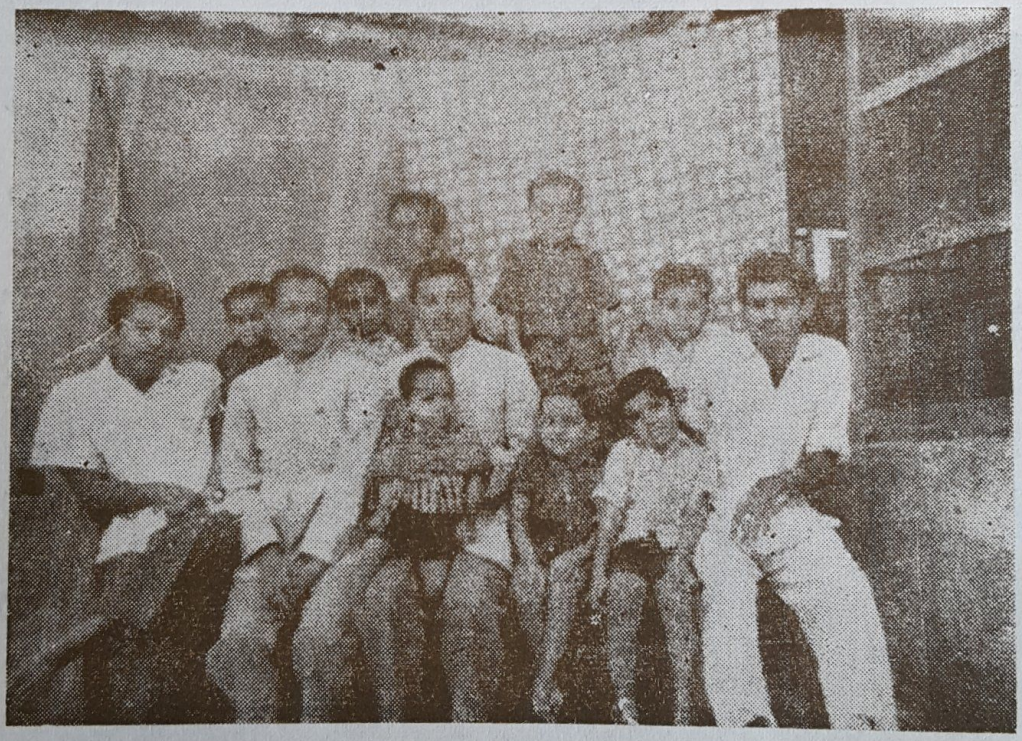

કવિ બંધુ પુત્રો–ભાનુભાઇ, કીશોરભાઇ, નરેન્દ્રભાઇ.
પૌત્રો–કનુભાઇ અને નરેશભાઇ
બંધુ પૌત્રો–રમેશભાઇ, પ્રદિપભાઇ, પ્રકાશભાઈ વગેરે

ધ. ધુ. આનંદપ્રસાદજી મહારાજશ્રી
કવિના આંગણે. સં. ૨૦૦૮

પંચગનીમાં મામા ભાણેજ
(શ્રી જબરદાનજી અને કવિ)
સં. - ૨૦૦૬

શ્રી રાજકોટ ગુરૂકુળ સભામાં કાવ્ય વાંચન તથા સદ્ગુરૂ
(શાસ્ત્રી શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી)

યાત્રા કરી આવતાં કવિ સત્કાર—કાલાવડ.
હાલારી સં. ૨૦૦૭ અષાડી બીજ

પૂર્તિ

રાજકવિરત્ન શ્રી માવદાનજી ભી. રત્નુની સંક્ષેપ જીવન ઝરમર

[લેખક-પ્રાણશંકર નથુરામ ઉપાધ્યાય રે. કાલાવડ હાલ મુંબઇ]

કવિશ્રી માવદાનજીભાઈ અને હું એકજ ગામના (કાલાવડના) વતની હોઇ વડીલોથી એક કુટુંબ જેવો અમારો સંબંધ, ગુજરાતી ધોરણ સાત સુધી અમારો એક જ સ્કુલમાં સાથે અભ્યાસ અમે બાળમિત્રો હોવાથી તેમની સાથે કોઇ પૂર્વના રૂણાનુંબંધે, "એક પ્રાણ તન બીય" એ દોહા મુજબ અમારી નિઃસ્વાર્થ મિત્રાચારી, આજ બન્નેની ઉમર ૭૦ વર્ષના સીમાંડે પહોંચતાં પણ, જેવી ને તેવી એકજ રંગની રહી છે, તે પરમકૃપાળુ પરમાત્માનીજ દયા માનું છું.

કવિશ્રીએ પિંગળનો અભ્યાસ વિદ્વાન કવીશ્વર **ગૌરીશંકર ગોવીંદજી** પાસે કાલાવડમાં શરૂ કર્યો અને હું રાજકોટ આલફ્રેડ હાઇ-સ્કુલમાં દાખલ થયો. તે પછી મારૂં અન્નજળ મુંબઇનું હોવાથી આજસુધી મુંબઈમાં બીઝનેસ કરૂં છું, અને દર સાલ વતનમાં એક બે માસ ગાળી અમો બંને મિત્રો આજે પણ સાહિત્યનો લ્હાવો માણીએ છીએ.

કવિશ્રી સદ્ગુરૂ શ્રી **બ્રહ્માનંદસ્વામીનું** જીવનચરિત્ર લખી પ્રસિદ્ધ કરે છે તેની મને જાણ થતાં મને થયું કે, "મારા મિત્રકવિનો ટુંકો **જીવન પરિચય** લખી તે ગ્રંથમાં પણ અમારા બન્નેનાં નામો સાથે રહે તો ઠીક." તેથી હું આ નીચે મારા એ બાળમિત્રની હકીકત ટુંકમાં રજુ કરૂં છું.

કવિશ્રીનો જન્મ (જુનાગઢના સ. ગુ. શ્રી મહાપુરૂષદાસ સ્વામીની આશિષથી) વિ. સં. ૧૯૪૮ના ભાદરવા સુદ ૨ બીજનો થયો હતો. ગુજરાતી સાત ધોરણનો અભ્યાસ કરી, પિંગળ શાસ્ત્રનો અભ્યાસ કરી, પ્રાચીન ચારણી કાવ્ય સાહિત્યનો લાભ તેઓએ સૌરાષ્ટ્રમાં આપવો શરૂ કર્યો. વડીલોપાર્જીત જાગીરમાં કાલાવડ નજદીક **રાજવડ** નામનું એક ગામ-લગભગ એક હજાર એકરનું જામ શ્રી વિભાજીએ કવિશ્રીના પિતાશ્રીને આપેલું હતું તેથી તેઓ ગર્ભશ્રીમંતના જેમ ગામધણી હતા. તેનો વહીવટ પોતે કરતા અને તે પછી તેઓ જામનગર રાજ્યમાં ફોરેસ્ટ ઇન્સપેકટર તરીકે પંદરેક વર્ષ રહ્યા. ત્યાર પછી જામ શ્રી રણજીતસિંહજીના ફરમાનથી તેઓએ જામનગર રાજ્યનો બુહદ ઇતિહાસ લગભગ એક હજાર પાનાનો લખી પ્રસિધ્ધ કરતાં વિધમાન જામશ્રી દિગ્વિજયસિંહજી સાહેબે પોતાના રાજ્યકવિ તરીકે સ્વિકારી, મોટી રકમનું વર્ષાસન બાંધી આપ્યું. એ જ પ્રમાણે લુણાવડાના

રાજ્યથી અને ધ્રોલ, લોધીકા તાલુકાથી પણ વર્ષાસનો બંધાયાં, કચ્છ- કાઠી-આવાડનાં રાજસ્થાનોમાં તેમની પ્રખ્યાતિ થતાં, સાહિત્ય-સભાઓનાં અને અન્ય સંસ્થાઓમાંથી કવિશ્રીને આમંત્રણો આવતાં તેમને તે તે સ્થળે જઇ કાવ્ય સાહિત્યની રસ લ્હાણી કરી-સાહિત્ય રસીકોને મંત્રમુગ્ધ કર્યા છે. જેની યાદી નીચે મુજબ છેઃ-

[૧] ભાવનગર-સાતમી સાહિત્ય પરિષદનું આમંત્રણ આવતાં ત્યાં જઇ ચારણી સાહિત્યની તેમણે પ્રથમ પિછાંણ પાડી. તા. ૨૬-૪-૨૪.

[૨] મુંબઈ આઠમી સાહિત્ય પરિષદમાં; તા. ૩-૪-૨૬

[૩] વડોદરા શરદોત્સવમાં; તા. ૧ ૧૧ ૨૬.

[૪] સુરત કળા પ્રદર્શનમાં; તા. ૩ ૧૧ ૨૭.

[૫] મુંબઇ સર કાવસજી જહાંગીર હોલમાં સર પુરૂષોતમદાસ ઠાકોરદાસના પ્રમુખપણા નીચે લોક સાહિત્યના જલસામાં; તા. ૨૯-૬-૨૭.

[૬] જામનગર સેવકમંડળ તરફથી જૈન પાઠશાળાના હોલમાં. તા, ૧૬-૨-૨૮.

[૭] નડીઆદ નવમી સાહિત્ય પરિષદમાં; તા. ૨૭-૧૦-૨૮.

[૮] અમદાવાદ યુવક મંડળ સપ્તાહમાં; તા. ૩૧-૧૦-૨૮.

[૯] અમદાવાદ સાહિત્ય સભા તરફથી પ્રેમાભાઇ હોલમાં સાક્ષરશ્રી કૃષ્ણલાલ મોહનલાલ ઝવેરીના પ્રમુખ પણા નીચે; તા. ૩૧-૧૦-૨૮,

[૧૦] પાલનપુર યુવક મંડળ વાર્ષિક મહોત્સવમાં; તા. ૩-૧૧-૨૮.

[૧૧[મુંબઇ ગુજરાતી હિન્દુ સ્ત્રીમંડળની સીલ્વર જ્યુબીલી મહોત્સવમાં; તા. ૨૭-૧૧-૨૮.

[૧૨] કરાંચી ગુર્જર સાહિત્ય કળા મહોત્સવમાં કવિસમ્રાટ શ્રી ન્હાનાલાલ દલપતરામના પ્રમુખપણા નીચે; તા. ૨૯-૩-૨૯.

[૧૩] અમદાવાદ જૈન યુથ લીગ તા. ૪-૪-૨૯ ના મેળવડા વખતે કવિશ્રી કરાંચીમાં હોવાથી તે આમંત્રણને માન આપી શકાયું ન્હોતું.

[૧૪] મુંબઈ કવિ સંમેલનમાં તા. ૬-૬-૨૯.

[૧૫ કચ્છ માંડવી શિક્ષણ સંમેલનમાં શેઠ માવજી પુરૂષોત્તમના પ્રમુખપણા નીચેઃ તા. ૧ ૧૧-૩૦.

[૧૬] ભુજ સાહિત્ય સભામાં તા. ૧૦-૧૧-૩૦.

[૧૭] ગોંડલ ઉપલેટા પ્રજાસંઘ સભામાં; તા. ૩૦-૧૨-૩૦

[૧૮] લાઠી અગ્યારમી સાહિત્ય પરિષદમાં; તા. ૨-૧-૩૪.

તે ઉપરાંત-બીજી વખત કરાંચીમાં સાહિત્ય સંમેલનમાં ગયેલા તેમજ શ્રી રાજપુત પરિષદ, વરતેજ, તથા રાજકોટમાં મળેલી. તે વખતે ત્યાં હાજરી આપી હતી. એમ અનેક સ્થળોમાંથી આમંત્રણો આવતાં મુંબઈ-પુના-સુધી પણ પોતે સાહિત્યની રસ લ્હાણ આપી હતી.

કવિ સમ્રાટ મહાકવિ શ્રી ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ સાથે પણ શ્રી દ્વારીકાપુરી અને બેટ જેવા પવિત્ર ધામોમાં લગભગ દસેક દિવસો સુધી સાહિત્યનો લ્હાવો લીધો અને લેવરાવેલ હતો.

લોકસાહિત્યના બીજા સંમેલનના પ્રમુખપદે રાજકોટ કોનોટ હોલમાં હતા. તા.-૧૦-૪-૫૭.

શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં શ્રીજી મહારાજે પોતે સ્થાપિત મોટાં આઠ મંદિરોની, તેમજ સૌરાષ્ટ્રની પંચતીર્થીની અને શ્રીજી જન્મસ્થાન છપૈયા અયોધ્યા-કાશી ગોકુળ, મથુરાં પ્રયાગ વગેરેની યાત્રા કરી ત્યાં પણ સત્સંગ સાહિત્યની રસલ્હાણી કરી હતી. બન્ને દેશની ગાદીના ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીથી સુંદર સત્કાર પામી, સત્સંગના કવિ તરીકે ઘણાં કાવ્યો કીર્તનો રચી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

કવિશ્રી ૬૦ વર્ષની ઉંમર પુરી કરી ૬૧મા વર્ષમાં પ્રવેશતાં કચ્છ, કાઠીયાવાડને ગુજરાત, રાજસ્થાનના રાજમહાજારાશ્રીએ તેમને સુવર્ણમુદ્રા ૧૦૧ની થેલી શ્રીમાન્ લુણાવાડા નરેશના હાથથી આપીને કવિશ્રીની યોગ્ય કદર કરી હતી. તેમજ સત્સંગ સમાજે પણ તેજ પ્રમાણે સુવર્ણમુદ્રાઓની થેલી બંને આચાર્ય મહારાજશ્રીના શુભ હસ્તે અપાવી કવિશ્રીની યોગ્ય કદર કરી હતી, તે નિવેદનપત્રથી સહુ કોઇને જાણવામાં આવશે.

કવિશ્રીને મળેલાં સંસ્કૃત, ઇંગ્લીશ, ગુજરાતીનાં પ્રમાણપત્રો અને સુવર્ણચંદ્રકો વગેરેની તેમજ પેપારેએ કરેલી પ્રસંશાની યાદી નીચે મુજબ છેઃ-

(૧) સૌરાષ્ટ્ર પેપર તા. ૨૬-૪-૨૪ (અ. દ. શેઠ સૌ. તંત્રી); (૨) સાંજવર્તમાન તા, ૩-૩-૨૬; (૩) સાંજવર્તમાન તા. ૨૯-૬-૨૭; (૪) પ્રજાબંધુ તા. ૪-૧૧-૨૮; (૫) ગુજરાતી પેપર (મુંબઇ) તા. ૩૦-૬-૨૯; (૬) કાઠીઆવાડ ટાઇમ્સ તા. ૨૬-૬-૨૯; (૭) કરાંચી પારસી સંસાર અને લોક સેવક તથા હિતેચ્છુ એપ્રીલ ૧૯૨૯નાં અંકો.

કવિશ્રીને મળેલાં પ્રમાણપત્રો અને માનપત્રોની યાદીઃ-

(૧) કીંગ એમ્પરર (જ્યોર્જ પમા) દિલ્હીથી તા. ૨૬-૧૨-૧૯૧૧.

(૨) શ્રી વડોદરા મહામહોપાધ્યાય શ્રી બદ્રીનાથ શાસ્ત્રીજી સં ૧૯૮૦ ઇ. સ. ૧૯૨૪.

(૩) શ્રી ગુજરાત કળા પ્રદર્શન સુરત સુવર્ણચંદ્રક સાથે તા. ૨૦-૧-૨૮.

(૪) શ્રી કરાંચી રાજપૂત સમાજ તરફથી માનપત્ર ચાંદીના કાસ્કેટમાં તા. ૧૫-૪-૨૯.

(૫) શ્રી કાશીપુરી પંડીતશ્રી શ્રીકૃષ્ણવલ્લભાચાર્ય, 'દાર્શનિક પંચાનન, ષડદર્શનાચાર્ય, નવ્ય ન્યાયાચાર્ય, સાંખ્ય, યોગ, વેદાંત, મીમાંસા તીર્થ, સં. ૧૯૯૪ (ઇ.સ-૧૯૩૮)

ઉપર મુજબ મારી જાણમાં જે જે તેમના જીવનપરિચયો અને તેમની પ્રશસ્તિ પ્રસંગો એ પ્રમાણપત્રોની અને, સુવર્ણ મુદ્રા સત્કાર સમારંભોની નકલો આ સાથે રજુ કરીને હું મિત્રતાનું સ્વલ્પ રૂણ ઉતારી રૂણમુક્ત થાઉં છું એજ વિનંતિ.

સં. ૨૦૧૭ના મહા સુદી ૫ (વસંતપંચમી) તા. ૨૨-૧-૬૧.

મુંબઇ બંદર
પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટ
(વ્રજજીવન મેનસન્સ)

લી. ગુણાનુરાગી
પ્રાણશંકર નથુરામ ઉપાધ્યાયના
જય શ્રી સ્વામિનારાયણ

પ્રમાણ પત્રો અને સુવર્ણ મુદ્રા સત્કાર સમારંભ

KING EMPERO'S CAMP
26th December 1911

DEAR SIR,

I am commanded to thank you for the POEM you have been good enough to send for his Imperial Magesty's acceptance.

yours faithfully,
SD, ILLGIBLE
For Private Secretary,

To M. B. RATNU ESQ
KALAVAD.

श्रीः
॥ प्रतिष्ठापत्रमिदम् ॥

जामनगरसमीपवर्तिकालावडग्रामनिवासिनः पिंगलाद्यनेक-विधग्रंथकुशलान् रसालंकाराद्यनेकगुणसमलंकृत कवित्वकुशलान् कविवर्यान् मावदानसंज्ञकान् जीर्णदुर्गेदृष्ट्वातेषां कवित्वचातुरीं-चावलोक्य वयमतीव संतुष्टाः, अतः प्रतिष्ठापत्रमिदं दीयते ॥

[संवत् १९८० ज्येष्टंकृष्णसप्तमीतिथिः गुरुवासरः]
बदरीनाथ त्र्यंबकनाथ शास्त्रिणा
(वडोदरा)तर्कवाचस्पति-महामहोपाध्याययेन विद्यासागरेण

'ગુજરાત કલાપ્રદર્શન સુરત'

શ્રીયુત રાજકવિ **માવદાનજી** ભીમજીભાઇ રત્નું આપે આ પ્રદર્શનના કાવ્ય કળા વિભાગમાં જે કૃતિઓ રજુ કરી છે તેના માટે 'સુવર્ણ પદક' સાથે ઉંચ પંકિતનું આ પ્રશંસાપત્ર આપવામાં આવે છે. તા. ૨૦-૧-૨૮

(સહી) **નવાબ જાદા હફીઝુદ્દીનખાન**
— પ્રમુખ —
ગુજરાત કલાપ્રદર્શન સમિતિ

કવિ સમ્રાટ શ્રી ન્હાનાલાલભાઇના પત્રનોટુંકસાર

એલીસપુલ
અમદાવાદ
તા.–૨૪--૪--૪૨

કવિરાજ !

તમે કોઇના છાંયા ઓશીંગણે પૂજાતા નથી. કચ્છ ભૂજના મહારાવશ્રીના સન્માન વખતે કયો ન્હાનાલાલ સાથે હતો ? અને દ્વારીકામાં જગદીશ ચરણે 'શ્રી હરિસંહિતા' ભેટ ધરી ત્યારે,

ધર્યા સુદામે શ્રીહરિ, તાંદુલ કણ કરી યત્ન;
એક રત્નુ માંહિ મળ્યો, તો કણ કણ કીધાં રત્ન,

ત્હમેં તમારા ગુણધર્મે પૂજાવઓઠો અને પૂજાશો, બાઇ સ્વામિનારાયણ લખાવે છે.

લીઃ ન્હાનાલાલ દલપતરામ
ના જય સ્વામિનારાયણ

(૧) શારદા માસીક લોક સાહિત્યનો અંક જુલાઇ સ. ૧૯૨૭ દાયરાનાં સુસ્મરણો

(લેખક–શ્રી મોતીચંદ ગીરધર કાપડીઆ–સોલીસીટર)

કાઠીઆવાડ લોક ગીત અને લોક સાહિત્ય નો જલસો તા.--૨૬ જુન ૧૯૨૭ને રોજ સરકાસવજી જહાંગીર હોલમાં થતી વખતે શરૂઆતથી આખર સુધી જે આનંદ ચાલુ રહ્યો તેથી એમ થયું કે લોકોને આવા સાહિત્યમાં ઘણો રસ આવે છે. રવિવાર રાત્રીના નવ વાગ્યા પછી લોકોને રસ હોય તોજ સમાજ--સંમેલન જામે છે અને રસ પડયો છે. કે નહિં તે બગાસાની સંખ્યાથી માપી શકાયછે. હું જોઇ શકયો ત્યાં સુધી એક પણ માણસને બાર વાગ્યા સુધીમાં બગાસું આવ્યું નથી મુંબઇના લોકોને રસ ન પડે તો તુરત ઉઠવા લાગેછે, પણ આ પ્રસંગે આખો શ્રોતા વર્ગ બેસી રહ્યો હતો, તે તેમની રસવૃતિ અને તેનું અવિચ્છિન્ન પોષણ બતાવે છે, ડાયરાની શરૂઆતજ ઘણી સારી રીતે થઇ રાજકવિ માવદાનજી નો બુલંદઅવાજ અનેક ભાષાના કાવ્યોનું જ્ઞાન, પદ લાલિત્ય, અને અસ્ખલિત ભાષા પ્રવાહ કોઇ પણ વર્ગના શ્રોતાને રસમાં લદબદ કરી દે તેવો હતો, એમણે ગાયેલા કવનોની ઝડઝમક, ભાષાનું સૌષ્ટવ, શબ્દાલંકાર એટલો આકર્ષક હતોકે શાંભળનાર મોહમુગ્ધ થયા વગર રહીજ શકે નહિં.

એમને પોણો કલાક આપવામાં આવ્યો હતો. અને તેનો ઉપયોગ તેમણે પુરતો કર્યો હતો, એમણે લોકસાહિત્ય ગાવામાં ભારે ચાતુર્ય બતાવ્યું. અને સાથે પોતાની કૃતિનો એક સુંદર નમુનો પણ બતાવ્યો, અને તે ઉપરથી બતાવ્યું કે સૌરાષ્ટ્રમાં હજી કાવ્ય સરિતા અમર છે. એ કૃતિ તે જામ સાહેબ રણજીતસિંહજીના ક્રિકેટનેં લગતી હતી. બેટના ફટકાને લગભગ સોળ કાવ્યમાં એણે ભારે દિપાવ્યા હતા. અને શ્રોતાવર્ગ એ સાંભળીને બહુ રાજી થયો હતો. આવી રીતે પ્રાચીન અને અર્વાચીન યુગનો સહયોગ બતાવતાં એ રાજકવિનેં યોગ્ય સત્કાર મળ્યો હતો. એમના બોલવા દરમ્યાન લોકો અનિમેષ નજરે શ્રાવણ કરી રહ્યાં હતાં, શ્રવણ× કરવામાં જરા પણ પ્રયત્ન કરવો પડે તેમ નહોતું, અને બોલતાં બોલતાં એમની છાતી ગજ ગજ ઉછળતી હતી. (મુંબઇ--તા--૨૯-૬-૧૯૨૭)

કરાંચીમાં કવિ સમ્રાટ ન્હાનાલાલભાઇ ના માનપત્રમાં રાજકવિનો ઉલ્લેખ

" કવિશ્વર અને સૌ. માણેકબાઇ ? આ પ્રસંગે આપની સાથે પધારેલા વીરરસની બાનીએ સભાજનો ને બિરદાનાવર રાજકવિ માવદાનજી અને પ્રભુ પ્રિય મધુર લલીતજી, અને રસ વિવેક કુશાળ કુશાગ્ર, બુદ્ધિ, સમર્થ વિવેચક વિજયરાયજી,ના અમો પરમ રૂણી થયા છીએ. રસિક જનો પધારીને પાવન કરજો મહાગુજરાતના આ પ્રદેશનેં વારંવાર, અમેં હજી ધરાયા નથી, આપ સૌની રસ નિર્ઝરવાણી સાંભળી સાંભળીનેં."
(કરાંચી- ગાંધીબાગ તા-૧-૪-૨૯

—:કરાંચી રાજપૂત સમાજ તરફથી માનપત્ર:—

રાજકવિ માવદાનજીભાઇ

કરાંચીની ગુજરાતી પ્રજાને આપે જે રસ લ્હાવા આપ્યા છે તેને માટે અમે ખરેખર રૂણી છીએ.

આજે જ્યારે ચારણી સાહિત્યના પડઘા પણ બંધ થતા જાય છે, ત્યારે રાજકવિ આપનેં કોણ ન સત્કારે ? આપણો વિરત્ત્વ ભર્યો સ્વર, આપની કવિતા બોલવાની શૈલી ફરી ફરીને અમને જુના સ્મરણ તાજાં કરે છે.

ચારણ કુળમાં જન્મી વહી જતા વારસાને આપે પુરો સાચવી રાખ્યો છે. ખરેખરી અદ્ભૂત કવિત્ત્વ શક્તિથી મહારાજા જામસાહેબ રણજીતસિંહજી

× એ સમયે લાઉટ સ્પિકરો નહતાં.

ને આપે મુગ્ધ કર્યા. ક્રિકેટ અને બેટનું આપનું કવિત આપને ચારણી સાહિત્યના અધિષ્ટાતા બનાવવાને બસ છે.

અને પછી ગુજરાતમાં શ્રીયુત મેઘાણી અને શ્રીયુત રાયચુરાએ કર્યો પડકાર-કાઠીઆવાડ સાહિત્ય ઝીલવાને ધુળધોયા જેમ રત્ન શોધી કાઢે છે તેમ તેમણે આપ જેવાને શોધ્યા, તે દહાડાથી આજ સુધી રાજકવિ આપે કેટલાકને મુગ્ધ કર્યા છે ?

સમય એવો આવ્યો હતો કે બે ચાર રડયા ખડયા લેખકો વાર્તાઓ કે લોક કાવ્યો મેળવીને લખે તો તેઓ પણ લોક સાહિત્યના ઉદ્ધારક ગણાતા. પણ ચારણી સાહિત્યની અમર ભાવનાને મુહૂર્ત કરતા રાજકવિ માવદાનજી આપે તો ગુજરાત અને આજે બ્રહત ગુજરાત સમક્ષ પણ કાઠીઆવાડના ચારણી સાહિત્યની રસલ્હાણ માંડી છે, આપના જેવા પાસેથીજ ચારણી સાહિત્યનો આત્મા સમજાય છે. નેં કોણ જાણતું નથી આપની એ અગાધ શક્તિ?

અતિ દુર્ઘટ એવા ચર્ચરી અને રેણુકીછંદ આપ જ્યારે ગાઓછો ત્યારે વીરરસની રમઝટ ઉડે છે, શ્રોતાનાં હૈયાં થનગનાટ કરે છે. અને જુનું કાઠીઆવાડ મુહૂર્ત રૂપે ખડું થાય છે.

આટલા આટલા દિવસોથી આપે કરાંચીના ગુજરાતીઓને ગાંડા કરી મુકયા છે. આપનો અદ્ભુત સ્વર જ્યાં હોય ત્યાં બરાબર પ્રસંગસર દુહા કે કવિત ગોતી શાંભળનારના મનમાં રણકાર કરી રહે છે,

ચારણકુળની આપે પ્રતિષ્ઠા જાળવી છે. આની કીર્તીથી અમારી બ્રહદ ગુજરાતના રાજપૂતોની છાતી વેંત વેંત ઉછળે છે. હૃદય ઉછળે છે, અને હૈયું પોકારી ઉઠે છે કે –"પૂર્વજના પંથને ઉજાળજે બાપ"

કરાંચીમાં આવી આપે અમારી લાગણી દર્શાવવાની તક આપી છે તેને માટે ખરેખર આભારી છીએ.

તા–૧૫–૪–૧૯૨૯

(ચાંદીના અડાળી ખડીઆ કલમના કારકેટમાં રેશમી વસ્ત્ર ઉપર છાપેલઃ-)

અમો છીએં આપના
કરાંચીના રાજપૂતો

ઉપર પ્રમાણે કવિશ્રીએ કરાંચી (સીંધ)થી આરંભી કચ્છ કાઠીઆવાડ ગુજરાત અને મહારાષ્ટ્ર + સુધી ચારણી સાહિત્યની રસ લ્હાણ માંડતાં એ પ્રદેશના તમામ શાક્ષરો, કવિઓ અને અન્ય સાહિત્ય રસિકો તેઓ શ્રીને અચ્છી રીતે પીછાને છે.

રાજ્યકવિ માવદાનજી સુવર્ણમુદ્રા સત્કાર સમારંભ

(ક્ષત્રિય સમાજ)

ચારણ ક્ષત્રિઓના સબંધ અનાદિ કાળથી જગમશહુર છે. જગદંબા કરણીજી, આશાપુરાજી, આદિ અનેક દેવીઓએ શ્રી જોધપુર, વિકાનેર, જામનગર જેવાં રાજસ્થાનો ક્ષત્રિઓને આપ્યાં હતાં, એ દિવ્ય ચારિત્રીની દેવીઓના સુપુત્રો "દેવીપુત્રો—ચારણોએ" આપણા પ્રાચીન હિંદમાં જે માન અને યશ મેળવેલ છે તેનું ખાસ કારણ એ છે કે, તેઓ જગદંબાના પુત્રો છે; એટલું જ નહિં પરંતુ ચારણો ઇશ્વરના ખરા ભકતો છે. તેમજ પ્રજાભકત હોવા ઉપરાંત રાજ્યભક્ત (શામધર્મી) પણ હોઈ, તેઓ રાજ્યના ઘણાંએક અગત્યના કામો, જેવાંકે કરારો, દસ્તાવેજો વગેરેમાં સાક્ષીભૂત (જામીન) રહેતા હતા; અને રાજા, મહારાજા, બાદશાહો પાસે વચન પળાવવા સમર્થ હતા. આ બાબત રાજ્યના દફતરોમાં અને ઇતિહાસોમાં ઘણાંએક દાખલાઓ મોજુદ છે. તેઓમાંના ઘણાએક રાજકવિઓ તો મહાન સત્યવકતા અને નીડર હોવાના ઘણા કિસ્સાઓ કચ્છ, કાઠીઆવાડ, ગુજરાત અને રાજસ્થાનોના ઇતિહાસમાં જગપ્રસિદ્ધ છે.

અન્ય રાજસ્થાનોનાં ઇતિહાસો ભુતકાળના ચારણ કવિઓથી લખાયેલ છે. તે જ રીતે જામનગરના મર્હુમ મહારાજા જામસાહેબ શ્રી રણજીતસિંહજી સાહેબે યદુવંશનો ઇતિહાસ શ્રી માવદાનજી ભીમજીભાઇ રત્નુ પાસે લખાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે.

"અખિલ રાજપુત પરિષદ" વરતેજ' "અખિલ રાજપુત પરિષદ" કચ્છ ભૂજ, તથા "શ્રી ઇડર ક્ષત્રિય હિતકારીણી સભા, પંચમહાલ ગુજરાત

+ પુના ખેતીવાડીના મહાન પ્રદર્શનમાં જામનગર સ્ટેટ તરફથી તેઓ ત્યાં ગયા હતા. એ વખતે તેઓએ પંચગીની, મહાબળેશ્વર, અને પ્રતાપગઢ (જ્યાં શ્રી શિવાજી મહારાજે અફઝુલખાનને વાઘનખથી માર્યો છે. અને જ્યાં માતાજી ભવાનીનું મોટું દેવાલય છે.) વગેરે સ્થળે જઇને છત્રપતી શિવાજી મહારાજનાં કાવ્યો બોલી સાહિત્યની રસ લ્હાણી કરી હતી.

રાજપુત સભા, લુણાવાડા તથા જામનગર. ધ્રોલ. રાજપુત સમાજ, "તેમજ કચ્છ કાઠીઆવાડ ગુજરાત ગીરાસીઆ એસોસીએશન, અને મારવાડ જોધપુર ક્ષત્રિય મહાસભા," વગેરે અનેક ક્ષત્રિયો રાજપુતોની મહાસભામાં રાજ્યકવિ શ્રી માવદાનજીએ તેમનો કાવ્ય પ્રવાહ રેલાવ્યો છે.

કવિ શ્રી માવદાનજીમાં ચારણી ભાષાના છંદો લલકારી બીરદાવવાની અલૌકિક કળાશકિત રહી છે.

જામનગર, ધ્રોલ, અને રાજકોટની રાજપુત સેવા સમાજની સભાઓમાં તેમણે "ક્ષત્રિવટ જાળવો, ખડક લૌં ક્ષત્રિઓ જગત જાગ્યું-હવે આપ જાગો," એ ઝુલણાં છંદ લલકારતાં હજારો ક્ષત્રિય પુત્રોએ તેમને ધન્યવાદ આપ્યા હતા; એટલું જ નહીં પણ કચ્છ, કાઠીઆવાડ, ગુજરાત ગીરાસીઆ એસોસીએશન તરફથી તેમને એક "સુવર્ણ ચંદ્રક" નામદાર મહારાજા જામસાહેબ શ્રી દિગ્વિજયસિંહજી સાહેબના શુભ હસ્તથી ધ્રોલ મુકામે અર્પણ કરવામાં આવેલ હતો. એ સુવર્ણ ચંદ્રક અર્પણ કરતી વખતે જામશ્રીએ જાહેર સભામાં કહેલું કે, "મારા કવિનો સત્કાર ક્ષત્રિય સભા તરફથી આજે મારા હાથથી થાય છે, તેથી હું ઘણો જ મગરૂર છું" વગેરે વગેરે.

કચ્છ ભુજના મર્હુમ મહારાવશ્રી ખેંગારજી સવાઈ બહાદુર અને મહારાવશ્રી વિજયસિંહજી (માધુભા) સાહેબ બહાદુરે તો કવિશ્રીને ખાસ આમંત્રણ આપી કચ્છમાં તેડાવી એક હજારને એક કોરીઓ સાથે કિંમતી શીરપાવ--સુવર્ણનાં બે કડાંઓ વેઢ--વીંટીઓ શાલ દુશાલાઓ, સોનેરી સાફાઓ અને ભુજમાં બનતી ઉમદા તલવાર બક્ષી હતી.

જામનગરના નામદાર જામશ્રી દિગ્વિજયસિંહજી સાહેબ બહાદુર તથા અ. સૌ. નામદાર મહારાણી શ્રી ગુલાબકુંવરબા સાહેબાએ પણ કવિશ્રીને પોતાના રાજકવિ સ્થાપી મોટી રકમનું વર્ષાસન બાંધી આપી સોનેરી સાફાઓ સાથે ઉમદા શીરપાવ આપ્યો હતો.

લુણાવાડાના નામદાર મહારાણા શ્રી વીરભદ્રસિંહજી સાહેબ બહાદુરે તથા અ. સૌ. નામદાર મહારાણી શ્રી મનહરકુંવરબા સાહેબાએ પણ કવિશ્રીની રાજ્ય સેવાની શુભ કદર કરી, મોટી રકમનું વર્ષાસન બાંધી આપી અનેક પ્રસંગોએ ઉમદા શીરપાવો બક્ષેલા હતા; તેમજ કવિશ્રીને હરિદ્વાર, અયોધ્યા, છપૈંયા સ્વામિનારાયણ, કાશી, ગોકુળ, મથુરાં, પ્રયાગ વગેરે પવિત્ર સ્થળોની તીર્થયાત્રા કરાવી હતી.

ધ્રોળના નામદાર ઠાકોર સાહેબ અને લોધીકા તાલુકદાર

સાહેબે પણ કવિશ્રીને વર્ષાસનો બાંધી આપી કિંમતી પોશાકો આપી સેવાની કદર કરી હતી.

પ્રજાપ્રિય અને સાહિત્ય પ્રિય (ગોમંડલ શબ્દ) કોષકાર રાજવી ગોંડલના નામદાર મર્હૂમ મહારાજા શ્રી સર ભગવતસિંહજી સાહેબે તો કવિશ્રીને પોતાની ગોલ્ડન જ્યુબીલીમાં તેડાવી બહુજ સનમાન્યા હતા; તેમજ સરકારની કચેરીમાં દાખલ કરી સહાયક તરીકે કવિશ્રી પાસેથી ચારણી ભાષાના હજારો શબ્દો મેળવ્યા હતા. એવી રીતે તેઓ નામદારશ્રી કવિશ્રી પ્રતિ ઘણોજ પ્રેમ ધરાવતા હતા.

કવિશ્રીએ "સાહિત્ય પરિષદો" માં ચારણી સાહિત્યમાં પ્રાચીન અર્વાચીન રાજ્યોના ઐતિહાસિક કાવ્યોનું લોકસાહિત્ય સંભળાવી, મુંબઈ પુના વડોદરા, સુરત નડીયાદ, અમદાવાદ, કરાંચી, માંડવી, ભુજ અંજાર, વગેરે મ્હોટા શહેરોમાં સાહિત્યની રસલ્હાણ કરીને "ત્રણ સુવર્ણ ચંદ્રકો" મેળવેલા હતા.

જુનાગઢના વિદ્યાવારિધિ પંડિતમાર્તંન્ડ ખ્યાતનામ, શ્રીકૃષ્ણવલ્લભાચાર્યશ્રીએ તો કવિશ્રીને "રાજ્ય કવિરત્ન"ની પદવી સાથે સંસ્કૃતમાં એક મોટું પ્રમાણપત્ર આપેલ છે.

વડોદરાના શ્રીમંત ગાયકવાડ સરકાર શ્રી સયાજીરાવે, નામદાર ઇડર મહારાજાશ્રીએ, શીરોહી મહારાજાશ્રીએ, રાજપીપળાના મહારાજાશ્રીએ, કચ્છ ભુજના મહારાજાશ્રીએ અને સૌરાષ્ટ્રના અન્ય રાજ મહારાજાઓએ પણ કવિશ્રીને અનેક વખત તેડાવી ચારણી સાહિત્ય સાંભળી ઉમદા શીરપાવો આપીને સન્માન્યા હતા.

આવા રાજ્યકવિશ્રી માવદાનજી ભીમજીભાઈ રત્નું, ૬૦મું વર્ષ પુરૂં કરી ૬૧ મા વર્ષમાં પ્રવેશે છે, એ અવસરે સુવર્ણમુદ્રા (ગીનીઓ) ૧૦૧ એકસોએક ક્ષત્રિય રાજપુત સમાજ તરફથી તેમને અર્પવી જોઇએ.

[રાષ્ટ્ર શકિત તા. ૨૦-૫-૫૭]

॥ શ્રી સ્વામિનારાયણો વિજયતેતરામ ॥

સમગ્ર સત્સંગ સમાજને વીજ્ઞપ્તિ

કવિશ્રી માવદાનજી સુવર્ણ મુદ્રા સત્કાર સમારંભ

શ્રી સ્વામિનારાયણ સંપ્રદાયમાં કવિશ્રી માવદાનજીભાઇને આજે સૌ કોઇ પીછાણે છે. કારણ કે તેઓશ્રીએ રચેલાં કાવ્યો અને કીર્તનો આજે શહેર અને ગામડાઓમાં સત્સંગીઓને ઘેર ઘેર ગવાઈ રહ્યાં છે.

કવિશ્રીએ એ કાવ્યો અને કીર્તનનો સંગ્રહ "કવિ કીર્તનાવલી", "સતી ગીતા" "નારાયણ કવચ", શ્રી કષ્ટભંજનાષ્ટક", અને બીજા કેટલાંક સમૈયા મહોત્સવોના પ્રાસાંગિક કાવ્યો રચી પ્રસિધ્ધ કરેલ છે. તેમાં પણ ગઢપુર જોતાં જ શ્રીજી સાંભરે" અને કળીયુગમાં પરચા પુરે પ્રભુજી સ્વામિનારાયણ સત્ય છે" એ બંને કીર્તનોની ગ્રામોફોનની રેકર્ડો ઉતરેલી છે. અને આ બે કીર્તનો કવિશ્રીના કાવ્યકળાશરૂપે સત્સંગ સમાજમાં ગવાઇ શોભી રહ્યાં છે.

કવિશ્રીના કાવ્ય કીર્તનોમાં કવિશ્રીનો સત્સંગ પ્રત્યેનો પૂર્ણ મમત્વ તથા શ્રીજીની સર્વોપરી ઉપાસના અને સચોટ ઉપદેશ, કાવ્ય રચનાની સરળ શૈલી,વગેરે સૌના મન આકર્ષણ કરે એવાં છે.

કવિશ્રીના પિતામહ– ગઢવી શ્રી બનાભાઈ (રહેવાસી મુળીવાળા) ને શ્રીજી મહારાજે પ્રસન્ન થઇ ચુસેલા આમ્રફલની પ્રસાદી ગઢપુરની સભા મધ્યે આપીને સદ્‌ગુરૂશ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીને કહેલું કે, " બ્રહ્મમુનિ, આ તમારા આવ્યા" એથી સ્વામીએ પણ પોતાના જ જાણી શ્રીજીની આજ્ઞાથી ગઢવી બનાભાઇને સત્સંગના વર્તમાન ધરાવ્યાં હતાં; એટલું જ નહિ પણ પ્રસન્ન થઈ હસ્તલિખિત પિંગલશાસ્ત્રના પુસ્તકો પણ (શ્રીજી પ્રસાદીના) આપેલ હતાં. ત્યારથી જ કવિકુળમાં સત્સંગ પાંગર્યો અને ચારણી સાહિત્ય કળાનો વારસો મળ્યો. હાલ એ પ્રસાદીના પુસ્તકો કવિશ્રીને ત્યાં વિદ્યમાન છે.

કવિશ્રી માવદાનજી સદ્‌ગુરૂશ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીની જ જ્ઞાતિના (માડ ચારણ) છે અને સદ્‌ગુરૂશ્રી દેવાનંદસ્વામીના જ (રત્નુ) કુલના છે, એ વાત 'રત્નુવંશ–વંશાવળી તથા 'કવિકુળ ગુરૂ પરંપરાકાવ્ય'થી જાણી શકાય છે.

❋ શ્રી વંશવૃક્ષ ❋ રત્નનું ગઢવી શ્રી મુળુભાઈ રત્નું (રહેવાસી મુળી)

- માવાભાઈ ઉર્ફે માવભાઇ
  - (શ્રીજી સ્વામિ ૧ બનાભાઈ સમકાલીન)
    - આયદાનભાઇ — શ્રી
    - ભાઇજીભાઇ — શ્રી
    - કનુભાઈ — શ્રી
    - ૨ ભીમજીભાઈ
      - ૩ રાજકવિ માવદાનજી વિ.
        - ૪ બિહારીદાન વિ.
          - ૫ શુભકર્ણદાન વિ.
          - ૫ ભક્તિપ્રિયદાન વિ.
            - ૬ જયેન્દ્રભાઈ વિ.
          - ૫ કનકદાન વિ.
        - ૪ લક્ષ્મીનારાયણદાન વિ.
          - મહેશચંદ્ર વિ.
          - મુકેશભાઇ વિ.
          - ૫ માધવદાન વિ.
          - ૫ દીલીપભાઇ વિ.
        - ભગવતદાન વિ.
          - નરેશભાઇ
      - ૩ ચતુરદાનજી (વકીલ) વિ.
        - ૪ ઘનશ્યામદાન વિ.
          - રઘુવીર વિ.
          - વિજય વિ.
          - ૫ રમેશકુમાર વિ.
          - ૫ પ્રદીપભાઇ વિ. (કાલાવડ)
        - ધર્મપ્રિયદાન વિ.
          - પ્રકાશભાઈ વિ.
        - કીશોરદાન વિ.
        - નરેન્દ્રભાઇ વિ.
    - દાદાભાઇ — શ્રી
    - આવડદાસ — શ્રી
    - દેવીદાન — શ્રી
    - વજુભાઈ — શ્રી
- ૧ જીવાભાઇ શ્રીજી સ્વામિ સમકાલીન
  - (૨) પુંજલભાઈ
    - પાતલભાઇ — ખેચર શ્રી
    - ૩ અલુભાઇ
      - ૪ શંકરદાન
        - ૫ અંબાદાન વિ.
        - ૫ રામદાન વિ.
        - ૫ નટવરદાન વિ.
      - માનસંગ — શ્રી
  - અભેરાજ શ્રી
  - રૂપસંગ — શ્રી

લી. રાજકવિ માવદાનજી રત્નું
વસંત પંચમી
સં. ૨૦૨૨

શ્રી બ્રહ્મમુનિ કવિકુળ ગુરૂ પરંપરા

॥ હરિગીત છંદ ॥

શ્રીજી સ્વહસ્તે આમ્રફળ, અરધું ચુશીને આપીઉં,
શ્રીજી પ્રસાદી જાણીને, ચોળી ચુશીને ચાખીઉં,
આનંદ બ્રહ્માનંદના ઉરમાં અતીશેં આવતાં,
જાણી મુમુક્ષુ જીવ. વર્તમાન નિયમ ધરાવતા, ॥૧॥

શ્રીજી કૃપાનું પાત્ર જાણી હેત અંતરમાં ધર્યું,
સદ્‌ગુરૂ બ્રહ્માનંદજી કવિકુળ, સત્સંગી કર્યું,
પીંગળ પ્રસાદી ગ્રંથ આપી. રત્ન સમ રત્નું કર્યાં,
મૂળી નિવાસી ગઢવી. બનાભાઇ ભવ સાગર તર્યા, ॥૨॥

ગઢવી સુ બનાભાઈ રત્નું. શિષ્ય સ્વામીના થયા,
તેના સુપુત્ર ભીમજીભાઈ, જામ કાલાવડ રહ્યા,
જોગી મહાપુરૂષદાસજી, સંત સાચા સેવીયા,
કવિ માવદાન-ચતુરજી જોગી વચનથી જનમીયા, ॥૩॥

સત્સંગ ત્રણ પેઢી થકી તો શીર સાટે રાખીયો,
શ્રીજી પ્રસાદી આમ્રરસ દાદે અમારે ચાખીયો,
અમ પુત્ર-પાત્ર-પ્રપાત્ર-સુત, સત્સંગ ધર્મ અનુસરી,
સેવક ગણી સદ્‌બુધ્ધિ આપી સ્હાય કરજો શ્રીહરિ, ॥૪॥

શ્રીજી પ્રસાદી આમ્રરસ-પ્રવાહ પહોંચે જ્યાં સુધી,
અમ કૂળમાં સત્સંગ રંગ, સદા રહેશે ત્યાં સુધી,
ગુરૂ ગોપાળાનંદ-બ્રહ્માનંદ વિનતી ઉર ધરી,
કવિ માવકુળ સત્સંગ વધવા, સ્હાય કરજો શ્રીહરિ, ॥૫॥

એ રીતે બન્ને મહાન સદ્‌ગુરૂઓનો મળેલ કાવ્ય વારસો પરંપરાથી, સાંચવી રાખી કવિશ્રી સત્સંગની જે કાવ્ય સેવા કરી રહેલ છે, તેથી આજે સમગ્ર સત્સંગ તેમના ઉપર સંપૂર્ણ રાજી છે.

કવિશ્રી માવદાનજી જ્યારે સદ્‌ગુરૂશ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીના રચેલા કેટલાક છંદો ચારણી શૈલીથી લલકારે છે ત્યારે સાંભળનારને સદ્‌ગુરૂશ્રી બ્રહ્માનંદ સ્વામીનું સ્મરણ થયા વિના રહેતું નથી. એથી એ આપણું શ્રીજી છતાંનું ચારણી સાહિત્ય-રત્ન સંચવાઇ પોષાઈ રહ્યું છે.

બન્ને દેશની ગાદીના ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીએ પણ કવિશ્રીને સંપ્રદાયના મૂખ્ય કવિસ્થાને સ્થાપી, કવિશ્રીને શાલ, પાઘના શીરપાવો બક્ષી, અનેક વખતે જાહેર સભાઓમાં "સત્સંગના કવિ" તરીકે સ્વિકારી, સત્કાર કર્યો છે, એ સર્વ સત્સંગીઓના જાણવામાં છે.

ત્યાગી વર્ગમાં પણ બ્રહ્મચારી, સાધુ, પાર્ષદો તેમજ ગૃહસ્થોમાં પણ અબાલ વૃદ્ધ સ્ત્રી પુરૂષો કવિશ્રીને માનભરી દૃષ્ટિથી પોતાના સત્સંગના કવિ જાણી અપૂર્વ ભાવના અને ચાહનાથી સત્કારી રહેલ છે.

કવિશ્રી માવદાનજી સત્સંગના કવિ છે. તે જ રીતે રાજસ્થાનમાં મોટા મોટા રાજા મહારાજાઓના પણ તેઓશ્રી "રાજ્ય કવિ" છે. છતાં પણ તેઓશ્રી પોતાના ભાલપ્રદેશમાં શ્રીજીના અખંડ ચિન્હો "તીલકચંદ્રક" ધારણ કરી રાજ્ય કચેરીઓમાં પણ સ્વામિનારાયણ નામ ઉચારી આશીર્વચનો આદિ કાવ્યો બોલી રાજાઓને રીઝવતા હોઈ. કેટલાએક રાજા મહારાજાઓએ કવિશ્રીને મોટી રકમોના વરષાસનો બાંધી આપેલાં છે.

કવિશ્રી ચારણી સાહિત્ય અને ઇતિહાસના વિદ્વાન હોવાથી "ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ" આદિ અનેક સંસ્થાઓના અને અન્ય મંડળોના આમંત્રણોથી તેમણે કચ્છ, સૌરાષ્ટ્ર, ગુજરાત, સીંધ કરાંચી (પાકીસ્તાન થયા પહેલાં) રાજપુતાના, મારવાડ, અને દક્ષિણ પ્રદેશ વગેરેના મોટા મોટા શહેરોમાં જઈ પોતે પોતાના ચારણી સાસિત્ય અને કંઠસ્થ લોક સાહિત્યની રસ લ્હાણી કરી, સાક્ષરો અને સાહિત્યકારોને મંત્રમુગ્ધ કર્યા છે, જેની પ્રશંસા કેટલાક પેપરોમાં સુપ્રસિદ્ધ છે.

કવિશ્રીએ "**શ્રી યદુવંશ પ્રકાશ**" એ નામનો એક બૃહદ ઇતિહાસ લખી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરેલ છે, તેના તૃતીય ખંડના 'કવિ પરિચય' નામના હેડીંગમાં કવિશ્રીને મળેલાં કેટલાંક 'પ્રમાણપત્રો' (સંસ્કૃત હિંદી,

અંગ્રેજી અને ગુજરાતીમાં) તથા 'માનપત્રો' તેમ જ 'સુવર્ણ ચંદ્રકો' વગેરે ભેલા-છે તેનો વિગતવાર ઉલ્લેખ છે. અને તે ગ્રંથ પ્રસિદ્ધ થયા બાદ પણ તેઓશ્રીના સત્કાર સમારંભો થયા છે. કવિસમ્રાટ મહાકવિશ્રી ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ, તથા કવિશ્રી લલિતજી તથા શ્રીયુત્ મેઘાણી. શ્રી રાયચુરાભાઇ અને કવિ શ્રી ત્રિભુવનભાઇ વ્યાસ વગેરે કવિશ્રીનું મિત્રમંડલ હોવાથી કવિશ્રીના ડાયરાઓમાં સાથે રહેતા.

કવિશ્રી માવદાનજીનો જન્મ સદ્‌ગુરૂ ગોપાળાનંદસ્વામીના અગ્રગણ્ય શિષ્ય સદ્‌ગુરૂ શ્રીમહાપુરૂષદાસજી સ્વામી જુનાગઢના જોગીના વચનથી થયો છે. એટલું જ નહિ, પરંતુ કવિશ્રીના જન્મ પછી છ સાત માસે સદ્‌ગુરૂશ્રી મહાપુરૂષદાસજીસ્વામીએ સ્વહસ્તેજ કવિશ્રીને વર્તમાન ધરાવી, કંઠમાં કંઠી આરોપી, કપાળમાં કુમકુમ ચંદ્રક કરી, 'માવદાનજી' એવું નામાભિધાન આપી, પોતાના અંકમાં બેસાડી, રમાડી, સંપૂર્ણ પ્રસન્નતાથી મસ્તકે બન્ને હાથ મેલી શુભાશીર્વાદો આપેલા હતા.

એવા મહાન સદ્‌ગુરૂના વરદાઇ આપણા સત્સંગના કવિવર્ય રાજ્યકવિ, કવિશ્રી માવદાનજીભાઈ રત્નું ચાલુ સાલ ૬૬ છાસઠમા વર્ષમાં પ્રવેશ કરે છે. તેથી એ શુભ અવસરે આપણા વયો વૃદ્ધ, જ્ઞાનવૃદ્ધ ભકત કવિશ્રીની યોગ્ય કદરરૂપે અને સત્સંગના કાવ્ય સાહિત્યનું યતકીંચિત ઋણ વાળવા, એ ચારણદેવનું સાહિત્ય પૂજન' કરી સેવા કરવા આ અમુલ્ય અવસર આપણ સહુને પ્રાપ્ત થયો છે. તેથી અમો સૌ સત્સંગ સમાજને વિનંતિ કરીએ છીએ કે, કવિશ્રીના શુભ સત્કાર માટે શ્રી નરનારાયણ દેવના દેશના સત્સંગ સમાજમાંથી તથા શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવના દેશન સત્સંગ સમાજમાંથી સુવર્ણ મુદ્રાઓ ૧૦૧ એકસોએક (ગીનીઓ) એકઠી કરી ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી આનંદપ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રી ૧૦૦૮ શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના વરદ હસ્તે કવિશ્રી માવદાનજીના કર કમળમાં અર્પણ કરવી. એજ અભ્યર્થના.

અષાડીબીજ
હાલારી સં. ૨૦૧૫
જામનગર

વિ
જામનગર સત્સંગ સમાજ
ના જયસ્વામિનારયાણ

સનાતન ધર્મધુરંધર આચાર્ય મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ આનંદપ્રસાદજી મહારાજ શ્રી તરફથી શુભાશિર્વાદસહ-અનુમોદન પત્ર-વડતાલ

[મોનોગ્રામ] હ. જા. ર. નં. ૨૭૫/૨૦૧૪

અમોને જણાવતા આનંદ થાય છે કે રાજકવિ માવદાનજી ભીમજીભાઇ રત્નુની ૬૬ મી જન્મ જયંતિના શુભ પ્રસંગે તેઓને સત્સંગી તરફથી સુવર્ણ મુદ્રાઓ ૧૦૧) ની થેલી અર્પણ કરવાની યોજના જામનગરના સત્સંગીઓ તરફથી જે વિજ્ઞપ્તિ દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરેલ છે, તે પ્રશંશનીય છે. એને તેમાં તેઓશ્રીની સંપ્રદાયની કાવ્ય સેવાઓની કદર કરી શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવના દેશ તરફથી અમારી સુચનાથી વડતાલ ટેમ્પલ કમીટીએ ઠરાવ કરી રૂા. ૧૦૧) એકસો એક થેલીમાં અર્પણ કરવા મોકલી આપવામાં આવ્યા છે.

તેઓ લાંબો સમય દીર્ઘાયુષ ભોગવે અને પોતાના કાવ્ય--કીર્તનોનો લાભ સંપ્રદાયને આપે અને શ્રીજી મહારાજ તેમને સર્વે વાતે સુખી રાખે એવા અમો અંતઃકરણ પૂર્વક શુભાશીર્વાદ પાઠવીએ છીએ. તા.૨૮-૯-૫૮

[સીક્કો] (સહી) આચાર્ય શ્રી આનંદપ્રસાદજી

શ્રી શ્રીપતિપ્રસાદજી મહારાજ

આચાર્ય મહારાજ શ્રી સ્વસ્થાન વડતાલ.

સનાતન ધર્મધુરંધર ધર્મમાર્તન્ડ આચાર્ય મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ તરફથી શુભાશીર્વાદ સહ-અનુમોદનપત્ર

(મોનોગ્રામ) હ. જા. ર. નં. ૮૯૮૦/૫૮ તા. ૨૨-૧૦-૫૮.

હીઝ હોલીનેસ આચાર્ય મહારાજ શ્રી, શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી પાંડયે--

સ્વામિનારાયણ બાગ, અમદાવાદ.

રાજકવિ માવદાનજી ભીમજીભાઇ રત્નુ, કાલાવડ (સૌરાષ્ટ્ર) જેમની ૬૬મી જન્મ જયંતિ રાજા મહારાજાઓ, સદ્ગૃહસ્થો, સત્સંગીઓ વગેરે સર્વ મળીને ઉજવે છે. ને સુવર્ણ મુદ્રાઓની થેલી અર્પણ કરવાના છે તેવી જાહેરાતથી અમોને ઘણોજ હર્ષ થયો છે. અને તેઓને અમારા હાર્દીક શુભાશીર્વાદ છે.

આ શુભ પ્રસંગે અમારા તરફથી તેમની શ્રી નરનારાયણ દેવના દેશની કાવ્ય સેવાઓની કદર કરી રૂા. ૧૦૧) એકસો એક તેમને (થેલીમાં) અર્પણ કરવા ઠરાવવામાં આવે છે. તેમજ તેજોશ્રીનો આ શુભ પ્રસંગ નિર્વિઘ્નપણે પૂર્ણ થાય એવી શુભેચ્છા રાખીએ છીએ.

સહી. ડી. વી. પાંડયે

આચાર્ય મહારાજશ્રી

(સિક્કો) સ્વામિનારાયણ ટેંપલ અમદાવાદ

" રાજકવિશ્રીને સુવર્ણમુદ્રા થેલી અર્પણ સમારંભ"
શ્રી ગઢપૂર તા. ૨-૩-૧૯૬૦

સત્કાર સમિતિ તરફથી થેલીમાં અર્પણ કરવાની રકમ રૂા.૨૫૫૧ બે હજાર પાંચસો એકાવન (તેની સુર્ણમૂદ્રા નંગ ૫૧ એકાવન) ની થેલી સમિતિના ઉપ પ્રમુખ શ્રી ઝવેરી કાલીદાસ પ્રેમજીભાઇ જામનગર અને ખજાનચી શ્રી જબરદાન એ. બારોટ જામનગરવાળાએ ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી નરેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના શુભ હસ્તે રાજકવિશ્રીનેઅર્પણ કરવા, ઉનાનિવાસી મુંબઇવાળા પ. ભ. શ્રી અભયચંદભાઇ ગાંધી શ્રીને વિનંતી કરતાં તેઓશ્રીએ તે સભામાં કવિશ્રી સંબંધે યોગ્ય પ્રવચન કરી તે થેલી અર્પણ કરવા ધ. ધુ, આચાર્ય મહારાજશ્રીને વિનંતિ કરી હતી. (ગઢપૂર તા. ૨-૩-૬૦)

શ્રીમાન શ્રી અભયચંદભાઇના પ્રવચનનો સાર

પરમ પૂજ્ય સનાતન ધર્મ ધુરંધર આચાર્ય મહારાજશ્રી, પૂજ્ય, સદ્ગુરૂશ્રીઓશ્રી, અને સત્સંગી બંધુઓ,

હમણાં જ આપશ્રીના સનમુખ કવિશ્રીએ કીર્તનો ગાયાં. એ કવિરાજશ્રીનું નામ તો દરેક સત્સંગીઓના જાણવામાં હશે, તેઓશ્રીની "કવિ કીર્તનાવલી" માંહેના જે કીર્તનો છે, તેમાંથી "શ્રીજી અને સહુ સંતોરે-આજ સોસો વરસોના વહાણાં વાઇ ગયાં'--'આજ કળીયુગમાં પરચા પુરે પ્રભુજી સત્સંગ રંગ લાગ્યો,'--ઇતનાં તો શ્રીજી કરનાં વગેરે કીર્તનો તો ખૂબ જ પ્રખ્યાત છે. તેમ જ ઘણાંએક સત્સંગીઓને તે કંઠે છે. એ કીર્તનોમાં શ્રીજીનો મહિમા અને એમના હૃદયમાંથી ઝરતી શ્રીજીની શુદ્ધ ઉપાસનાના ભાવો સાદી અને સરલ ભાષામાં તેમણે સત્સંગી સમક્ષ રજુ કરતાં સહુ કોઇએ કીર્તનો ઉત્સાહથી ઝીલી રહ્યાં છે, તેઓશ્રી આપણા સત્સંગનાં કીર્તનો રચી ભકિત આપે છે.

શ્રીજી મહારાજના સમયમાં સદ્ગુરૂ શ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામી, શ્રી પ્રેમાનંદ સ્વામી, શ્રી નિષ્કુળાનંદસ્વામી, શ્રી દેવાનંદસ્વામી, વગેરે સંતોએ ખૂબજ કીર્તનો રચેલા પરંતુ ત્યાર બાદ લગભગ એક સૈકા સુધી કોઇએ કીર્તનો રચેલા નથી. તે પછી તે રાજકવીશ્રી માવદાનજીએ તેમને મળેલા સદ્ગુરૂશ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીના વરસાનો કાવ્ય પ્રસાદ દરેક હરિભકતોને આપેલ છે.

તેઓશ્રી છાસઠમાં વર્ષમાં પ્રવેશ કરતાં જામનગર સત્સંગ મંડળે પૂજ્ય શાસ્ત્રીજી પંડિતશ્રી શ્રીકૃષ્ણવલ્લભાચાર્યશ્રીના પ્રમુખ પદે તેમને ૧૦૧ સુવર્ણમુદ્રા અર્પણ કરવાનો ઠરાવ કર્યો.

ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીના પિતાશ્રી. ધ. ધુ. આચાર્યશ્રી આનંદ પ્રસાદજી મહારાજશ્રીએ પ્રથમ જ તે ફાળામાં સુવર્ણમુદ્રા ૨, એ (રૂ. ૧૦૧ એકસો એક) આપી હતી. તેમજ અમદાવાદ દેશના ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજ શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીએ પણ કવિશ્રીની થેલીમાં સુવર્ણમુદ્રા ૨, એ આપી હતી. ત્યાર બાદ ફાળો શરૂ કરવામાં આવેલ. તે સુવર્ણમુદ્રા કુલ–૫૧) થતાં કુલ નહી નેકુલની પાંખડી તરીકે સત્સંગ સમાજ તરફથી ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રીના વરદ હસ્તે કવિશ્રીને ભેટ આપવા હું આ ચાંદીની અડાળી સાથે સમિતિ તરફથી મળેલ રકમો રજુ કરું છું. (તાળીઓ)

ધ. ધુ. આચાર્યશ્રી નરેન્દ્ર પસાદજી મહારાજે તે રકર ચાંદીની અડાળી સહિત પોતાનાશુભ હસ્તે કવિશ્રીના હસ્તમાં આપી હારતોરા ગજરા આપી શુભાષીર્વાદ સાથે પોતાનો હર્ષ સુંદર શબ્દોમાં વ્યકત કરી કહેલ કે, "આજ સો સો વર્ષોનાં વહણાં વાઈ ગયા.' તથા' કળીયુગમાં પરચા પુરે પ્રભુજી સ્વામિનારાયણ સત્ય છે,' એ કીર્તનો ગ્રામોફોનની રેકર્ડ પરથી હું મારી નાની ઉમ્મરમાં રેકર્ડ સાથે બોલતો. ત્યારથી હું કવિશ્રીના નામને જાણું છું. કવિશ્રી તો સત્સગનું અમુલ્ય રત્ન છે. તે માટે આપણે સહુ મગરૂર છીએ. શ્રીજી તેમને દીર્ઘાયુષ આપે અને સત્સંગની કાવ્ય સેવા ખૂબ કરે તેવો મારો શુભાશીર્વાદ છે. (તાળીઓ). તે થેલી સ્વિકારી કવિશ્રીએ આભાર વચનો કહી સહુને વંદન કરી જય સ્વામિનારાયણ કહી આસન લીધું હતું. (તાળીઓ) (સમિતિ)

ઉપરની જ રીતે અમદાવાદ મંદિરમાં ધ. ધુ. આચાર્ય મહારાજશ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીએ પણ કવિશ્રીને સુવર્ણમુદ્રાની થેલી પોતાના શુભ જન્મ દિવસે જ અર્પણ કરી શુભાશીર્વાદો આપેલ હતા અને તે પ્રસંગે પ.ભ. શ્રીયુત માણેકલાલભાઇએ પોતાની લાક્ષણિક શૈલીમાં કવિશ્રીના માટે ઘણું જ લાંગણી ભરેલ પ્રવચન કરેલ હતું, અને કવિશ્રીએ તેનો વળતો આભાર માન્યો હતો.

એ રીતે શ્રીજી કૃપાથી સત્સંગ સમાજે રાજકવિશ્રીનો સુવર્ણમુદ્રા મહોત્સવ ઉજવી સત્કાર કર્યો હતો (સમિતિ).

શુભં ભવતુ— શ્રીરસ્તુ—

શ્રી અભિનંદન પત્ર

॥ શ્રીહરિ: ॥

श्रीहरेः पञ्चमाचार्य षडक्षरपदस्थिम् ।
शारदेन्दु विनीद्भूतं मूयो मूयो नमाम्वहम् ॥

—અર્થ—

શ્રી હરિના પાંચમાં આચાર્ય શ્રી દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ જે શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનના પદમાં રહેલા ને જેમનો શરદપૂર્ણિમાંના દિવસે જન્મ છે, તેમને હું વારંવાર નમસ્કાર કરૂં છું.

સુજ્ઞ મહાશય,

તમે યતીન્દ્ર પ. પૂ. સ. ગુ. શ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીનું જીવન ચરિત્ર ઇદં પ્રત્યક્ષ મૂર્તિસ્વરૂપ બનાવ્યું છે, શ્રીજીના સાનિધ્યમાં રહીને શ્રીજીના ચરિત્રો પ્રત્યક્ષ જોઇને બનાવેલ પદો, પ્રસંગોપાત્ છંદો સવૈયા, દોહા, વગેરેથી સ્વામીને શ્રીજી પ્રત્યેનો પ્રેમ ભક્તિભાવ, સખાભાવ કેવો હતો ને શ્રીજીને સ્વામી પ્રત્યે કેવો ભાવ હતો તે પ્રત્યક્ષવત્ જણાય છે.

આ "બ્રહ્મસંહિતા"નું ઉપાર્જન પ. ભ. બ્રહ્મનિષ્ઠ પાર્ષદ શિરોમણિ સ. ગુ. કેસર ભક્તે કરેલ છે. આજે તેમની આયુષ્ય આસરે ૧૦૦ વર્ષની છે તે કેસર ભગતે નાની વયમાં પ પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી અયોધ્યા પ્રસાદજી મહારાજશ્રીના વરદ હસ્તકે વર્તમાન ધારણ કરીને દેવ આચાર્યની સેવામાં પોતાનું જીવન અર્પણ કરીને મંદિરમાં બીરાજે છે. (*)

તેઓશ્રી પુખ્ત વયના થયા ત્યારથી પ. પૂ. આચાર્ય મહારાજશ્રી કેશવ પ્રસાદજી મહારાજશ્રી તથા પ. પૂ. આચાર્ય પુરૂષોત્તમદાસજી મહારાજશ્રી તથા પ. પુ. આચાર્ય વાસુદેવપ્રસાદજી મહારાજશ્રીના તથા પ. પુ. ધર્મ માર્તંડ ધ. ધુ. ૧૦૦૮ શ્રી આચાર્ય મહારાજ દેવેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજશ્રીની તથા પ પુ. અખિલ ધર્મ ભૂષણ અખિલ ધર્મ રક્ષક (લાલજી મહારાજ) તેજેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજની સેવાશ્રી કરીને દરેકની ખૂબજ પ્રસન્નતા મેળવી છે.

(*) અક્ષરવાસ કર્યા સં-૨૦૧૯

આવી સતત સેવા કરતાં કરતાં અનુકૂળ સમયમાં આ 'બ્રહ્મસંહિતા'નો સંગ્રહ પ. પૂ. આચાર્ય શ્રી કેશવપ્રસાદજી મહારાજશ્રીની આજ્ઞાથી ઘણાજ પરિશ્રમ સાથે કરેલ છે. પરંતુ સંશોધન કરી છપાવી પ્રસિધ્ધ કરે તેવી કોઇ મહાન વ્યક્તિની ખોળમાં હતા. ત્યાં તેમનું દ્રષ્ટિ બિન્દુ પોતાની જ્ઞાતિના ને વિદ્વાન ને પોતાને ગુરૂ તરીકે માનતા ને સંપ્રદાયમાં તેમજ રાજ્યોમાં જેમની સારી ખ્યાતિ છે, એવા પ. ભ. રાજકવિરત્ન શ્રીમાન રા. રા. માવદાનજીભાઇશ્રી ઉપર પડ્યું અને તેમને પોતાના હૃદ્‌ગત અભિપ્રાય વ્યકત કરીને આ 'બ્રહ્મસંહિતા' તૈયાર કરવાનું કાર્ય હાર્દિક શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની સ્મૃતિ સાથ સોંપ્યું; અને પરમ ભગવદીય શ્રીમાન માવદાનજી ભાઇએ તે કાર્ય તન, મન, ને ધનના ભોગે ઘણાજ ઉત્સાહથી હાથમાં લીધું હાલના સમયમાં પણ અનેક મુશ્કેલીઓનો સામનો શ્રીજી કૃપાથી કરી પોતાની પૂર્ણ વિદ્વતાનો સદ્‌ઉપયોગ સચવતું સુંદર સંશોધન કર્યું. કારણકે પૂજ્ય સ્વામી કૃત છંદો, સવૈયા, દોહા, જે ચારણી ભાષાના અર્થો સમજવા ઘણાજ કઠીન, તે અર્થો કવિરાજ પ. ભ. શ્રી માવદાનજીભાઇએ દરેક સરલતાથી સમજાય તેવા સુંદર અર્થો કરી, પ. પુ. સ્વામીશ્રીના સાહિત્યને વિકસાવ્યું; અને પ. પુ. સ્વામીશ્રીએ પ્રસંગોપાત્ કરેલ છંદો વગેરેની જે નોંધ અપુર્વ પરિશ્રમ લઇને સપ્રમાણ કરેલ છે તે વાંચતાં શ્રીજી મહારાજની લીલાને સંતો-પારષદો હરિભક્તોને તે તે સ્થાનોની પ્રત્યક્ષવત્ પ્રતિતિ કરાવે છે, આવો મહાન ગ્રંથ છપાવી પ્રસિદ્ધ કરવામાં કેટલી મુશ્કેલીઓ આવે છે, તે પ્રસિદ્ધ કર્તાઓ જાણે. પરંતુ નિષ્કામ ભાવથી જે સત્સંગની સેવા કરે છે તેને શ્રીજી જરૂર સહાય કરે છે. આ ગ્રંથ છપાવતાં શ્રીમાન્ કવિરાજ માવદાનજી ભાઇ ને મુશ્કેલી જણાઇ, પરંતુ આ કાર્ય તો નિષ્કામપણાનું, જેથી શ્રીજી કૃપાથી આણંદના પ. ભ. ગોરધનભાઈ હરમાનભાઇ પટેલ (કોન્ટ્રાકટર) ઉદાર મનથી આ "બ્રહ્મસંહિતા" છપાવવા રૂ. ૩૦૦૦)- ત્રણહજારની સેવા કરી શ્રીયુત્ કવિરાજ માવદાનજીભાઇના કાર્યને સહયોગ આપી તે કાર્ય સફળ કર્યું. માટે તેમને ધન્યાદ ઘટે છે. અને કવિરાજ માવદાનજીભાઇએ અથાગ પરિશ્રમથી છપાવીને સત્સંગ+ સમાજનીઅજોડ સેવા જે કરી તેને માટે તેમને હાર્દિક શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાનની સ્મૃતિ સાથ ધન્યવાદ સાથે અભિનંદન આપું છું.

લી. શાસ્ત્રી ગોપાલચરણદાસજી

(ધર્મ વિદ્યા ભાસ્કર, સંતભૂષણ (મહંત) ચરાડવા સ્વામિનારાયણ મંદિર)

+ ઝાલાવાડ સત્સંગ સમાજ તરફથી એકસો રૂપીઆ આ પ્રકાશન કાર્યમાં મળતાં તેનો આભાર માનું છું (મા. ભિ. ર.)

॥ શ્રીજી ॥

જેઓએ યુરોપ અમેરીકા જાપાન આદિ વિદેશોમાં જઈ સનાતન ભાગવત ધર્મના અધ્યાત્મ જ્ઞાનનો પ્રચાર કરી દરેક ધર્મો (સંપ્રદાયો)નો અનભવ લઈ ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ એ નામનું અંગ્રેજીમાં ૩૫૦ પાનાનું પુસ્તક પ્રસિદ્ધ લખી કરેલ છે, તેવા સિદ્ધહસ્ત લેખક ભાઈ

શ્રી મણિલાલ સી. પારેખ એમ. એ.નો અભિપ્રાય

I have read this book while it was being printed with great interest, much instruction and even inspiration. It is the life story of a most remarkable person who was a great poet and a leader in what was the best spiritual movement of modern times in India viz, "Shri Swami Narayana Sampradaya". Swami Brahmananda the subject of this biography, belonged to the Charan community, which is gifted with poetic talent of a high order as if by divine right, and besides he possessed a large measure of his divine gift. He was a poetic genius of a high order and by the grace of God came in contact with Shri Swami-Narayana, who was then just rising as a spiritual Star of the first Magnitude in Saurashtra. The Charan poet Ladudanji viz: Swami Brahmananda, went through a most remarkable conversion and was changed in a moment from a young man, seeking name and fame in the world, into a saint, and he devoted nearly 30 years of his life after his conversion to the service to his Master (Shri Swami Narayana) and His cause. During these years he composed some thousands of songs of praise of God and thus gave to Gujarat a large body of religious poetry of a high type. He also rendered great services

to Swami Narayana Sampradaya in its organization and in building its large Mandirs.

The present book gives a faithful picture of his life from beginning to end. The author editor has taken great pains in doing the necessary research work for the same. Because of this, the book is a very valuable contribution both to Gujarati literature and to the religious literature of the Sampradaya. For this he deserves congratulations. He himself belongs to the Charan community and is a poet in his own right. Besides, he belongs to the Swami Narayana* Sampradaya. All this has given him great zeal for the writing of this book & this is the cause of his success.

Harmony House
Rajkot, 3-3-1961

Sd. Manilal C. Parekh.
M. A.

---

*"શ્રી સ્વામિનારાયણ"એ નામે અંગ્રેજીમાં શ્રીજી મહારાજ અને તેમનાં સત્સંગનું યથાર્થ વર્ણન કરતું પુસ્તક ભાઇ શ્રી મણિલાલભાઇએ લખી પ્રસિદ્ધ કર્યું છે; જે દરેક સત્સંગી તેમ જ ધર્મપ્રિય ભાઈએ વસાવવા જેવું છે. કીં. રૂા. ૭-૫૦.

'શિક્ષાપત્રી'નું અંગ્રેજી ભાષાંતર શ્રીજી મહારાજના ટુંકા જીવન વૃત્તાંત અને તત્વવિચાર સાથે. ભાઈશ્રી મોહનલાલ રામજી આજગીયાએ લખી પ્રસિદ્ધ કર્યું છે. જે દરેક સત્સંગી તેમ જ ધર્મપ્રિય ભાઇએ વસાવવા જેવું છે. કીં. રૂા. ૨ બે

શ્રીજી

શ્રી બ્રહ્મસંહિતા

[પ્રથમાવૃતિ]

પ્રશંસા પત્રો

[સમાલોચના—રીવ્યૂ]

ધ. ધુ. આચાર્ય શ્રી ૧૦૮ નરેન્દ્રપ્રસાદજી મહારાજ

સંસ્થાન વડતાલ

દિનાંક ૪-૧૧-૬૧

પ.ભ. રા. રા. રાજકવિ શ્રી માવદાનજીભાઇ કાલાવડ

અમારા આશીર્વાદ સહ જયસ્વામિનારાયણ વાંચશો, વિ. તમારો તા. ૧૧-૧૦-૬૧ નો પત્ર તથા "શ્રી બ્રહ્મસહિંતા" નું પુસ્તક મળ્યા છે. "શ્રી બ્રહ્મસંહિતા" વાંચી મને બહુ જ આનંદ થયો છે, સત્સંગમાં તમારા જેવા અનુભવી અને સત્સંગનો દ્રઢ પક્ષ રાખનારા એવા હજુ કવિઓનું અસ્તિત્વ છે તેજ સંપ્રદાયની એક વિશેષ શોભા છે, ગાદીનો સબંધ પરંપરાથી જેવો રહ્યો છે તેમાં દિન પ્રતિદિન વૃદ્ધિ થાય અને તમારા સમરન તમારી યાદ તરિકે પાછળની પ્રજામાં પણ ગુણ ઉતરે અને તમો સહ પરિવારને ભગવાન સ્વામીનારાયણ ની અનન્ય ભક્તિની વૃધ્ધ સાથે સદાય દરેક રીતે સુખિયા રહો તેવી ઇષ્ટદેવના ચરણકમળમાં પ્રાર્થના સાથે આશિર્વાદ પાઠવીએ છીએ, અત્રે શ્રી હરિની કૃપાથી કુશળતા વર્તે છે, તત્રાસ્તુ ત્યાં તમારા પરિવારને અમારા આશિર્વાદ છે એજ.

નરેન્દ્રપ્રસાદ આ. પાંડયે

આચાર્ય મહારાજશ્રી સંસ્થાન વડતાલ.

પત્રાંક-૨

શ્રીહરિ જયતિ

સ્વામિનારાયણ મંદિર

અમદાવાદ તા, ૯-૧૧-૬૧

આદરણીય રાજકવિ માવદાનજી ભીમજીભાઇ રત્નું કાલાવડ

અત્ર કુશળ તત્રાસ્તુ—

ચી. ભાઇશ્રી ભક્તિપ્રિયદાનજી દ્વારા આપકે તરફસે "બ્રહ્મસહિંતા" નામક ગ્રંથ મિલા હૈ, ઇસ ગ્રંથકે સંપાદન કરનેમે આપનેં જો શ્રમ કિયા હૈ વહ અવર્ણનિય હૈ, કિતને હી રહસ્યમય અપ્રકાશિત વસ્તુઓંકો પ્રાપ્ત આપને જો સત્સંગ સમાજકે સામને રખ દિયા હૈ, ઔર ઇસમેં સંભવિત કઠિનકતાઓંકા સામના કરકે સત્સંગોત્કર્ષક સાથસાથ બ્રહ્મમુનિકે અલૌકિક વ્યકિતત્વકા પરિચય કરનેકી સરલ સામગ્રી ઉપસ્થિત કર દિયા હૈ, ઇસકે લિયે આપકી જીતની પ્રશંસા કી જાય વ થોડી હી હમારી દ્રાષ્ટસે હોગી, સનાતન ધર્મધૂરંધર ધર્મભાસ્કર આચાર્ય મહારાજશ્રી ખુદ યહ ગ્રંથ પઢકે પ્રસન્ન હો ઇસ ગ્રંથકી ૨૫)પચીસ પ્રત જલ્દી ભેજનેકા આદેશ દીયા હૈ, આજ દિન રૂ. ૧૫૦) એકસો પચાસ મનીઓર્ડર ભેજા હૈ, તો જલ્દી ભેજના,

ભગવાન શ્રી સહજાનંદસ્વામી આપકો દિર્ઘાયુષ દેકર આપકી શારીરિક ઔર માનસિક પુર્ણ સ્વસ્થા પ્રદાન કી. જીસસે ઇસ તરહકે જનકલ્યાણ કાર્ય આપકે દ્વારા ઔર ભી અનેક હો, એસી શુભ કામના હૈ.

ભવદિય,

દુર્ગાનાથ, ઝા. કા,

સપ્રેમ જય શ્રી સ્વામિનારાયણ બાંચે.

પત્રાંક—૩

સ્વામિનારાયણ મંદિર

ભુજ (કચ્છ) તા. ૧૪-૧૧-૬૧

શકળ શુભોપમા યોગ્ય કવિરાજ માવદાનજીભાઇ બી. રત્નું કાલાવડ

ભુજથી શાસ્ત્રી ધર્મજીવનદાસજીના સપ્રેમ જયશ્રી સ્વામિનારાયણ વાંચશો.

આપના પત્ર સાથે "શ્રી બ્રહ્મસંહિતા" નો ગ્રંથ મળ્યો, આ "બ્રહ્મસહિંતા" માં બ્રહ્મમુનિકૃત કાવ્યોનો સારો એવો સંગ્રહ થયો છે. તેમનું જીવન વૃત્તાંત પણ સારી રીતે આલેખાયેલું છે, વાંચીને સાક્ષરો તેમજ આલપાલ્યાસીઓને પણ મનોરંજકતા જરૂર થયા વિના રહે નહિ. આ પુસ્તક બહુજ સારૂં થયું છે, આપનો પુરુષાર્થ સત્સંગમાં સફળતાને પામ્યો છે.

આ ગ્રંથમાંથી ઉદ્ધવિય સંપ્રદાયી જનોને તેમજ અન્ય સંપ્રદાયીઓ તેમજ કાવ્ય કર્તાઓને ઘણું જાણવા મળી શકે તેમ છે, આમાં સાહિત્યનો સંગ્રહ સારો છે, આ ગ્રંથ મેં સારી રીતે જોયો છે, શ્રીજી મહારાજની સમૃતિ પથમાં રાંખી આપને શુભાશીર્વાદ આપું છું કે, આવી જાતનો આપનો પ્રયાસ સંપુર્ણ રીતે સફળતાને પામો. એજ—

લી શાસ્ત્રી ધર્મજીવનદાસજી ના સપ્રેમ
જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

પત્રાંક—૪

શ્રીહરિ
ચરાડવા સ્વામિનારાયણ મંદિર
તા. ૩૦-૪-૬૧

શ્રકલ ગુણ મહાશય પ. ભ. કવિરત્ન રાજકવિ માવદાનજી જોગ, કાલાવડ.

આ "બ્રહ્મસહિંતા" લખવામાં તમોએ જે પરિશ્રમ લીધો છે તેના માટે સમગ્ર સંપ્રદાય આપનો રૂણી છે, તમારૂં લખાણ અને સાહિત્યનો સંગ્રહ જોઇ અમારૂં હૃદય અત્યંત પ્રફુલીત થાય છે, તમોએ આ જગતમાં જન્મી આપનું આપના વંશનું અમર નામ રાખ્યું છે, તેના માટે તમોને સોએસો ધન્યવાદ છે.

આપેં આપનું આયુષ્ય તેમજ વિદ્વતા અને બુદ્ધિબળ સતસંગ અર્થે વાપરેલ છે. તેમજ તમારા જેવા મહાન કવિઓની ખામી ભવિષ્યમાં કોઇ પુરી પાડી શકે તેમ મને જણાતું નથી. આ બ્રહ્મસંહિતા વાંચ્યા પછી તમારા પ્રત્યે મને અનહદ પ્રેમ અને ઉંચી ભાવના પ્રગટ થયેલી છે, તમારો અને અમારો સબંધ શ્રીજી કૃપાથી છેલ્લી અવસ્થાએ થયો, જો પ્રથમથી આપણે સબંધમાં આવેલ હોત તો તમારા સાહિત્ય દ્વારા સત્સંગીઓમાં લાખો રૂપિઆની સેવા કરાવત અને આપના જેવા કવિરત્નની કિંમત અમે! આંકી શકત અને અંકાવી શકત.

આપેં આપની તન મન ધનની જે ફરજ બજાવી છે અને બજાવો છો તેવા સંપ્રદાયના કવિ તરિકે વિરલ પુરૂષ કોઇકજ જન્મ આપેં શ્રીજી કૃપાથી અને મોટા સંતોના આશીર્વાદથી આ લોકમાં જન્મસે લઇ આપનું કુળ તથા માતા પિતાને ઉજવળ બનાવ્યાં છે.

શ્રીસ્વામીનારાયણ ભગવાન સર્વોપરી છે તેવી સંપ્રદાયની છાપ તમે જામનગર, ભુજ, ભાવનગર,જુનાગઢ, ગોંડલ, પોરબંદર, મુંબઇ, સુરત, વડોદરા, લુણાવાડા, કરાંચી. ઇડર, જોધપુર-મારવાડ આદિ અનેક રાજસ્થાનોમાં નિશંકપણે નિડરતાથી પાડી છે તે અવર્ણનિય છે.

શ્રીજી મહારાજે આપના દ્વારા બ્રહ્મસંહિતા લખવાનું ઉત્તમ કાર્ય કરાવવાનું હોવાથી બુદ્ધિ અને આયુષ આપતાં આપેં પણ અતિ ઉત્સાહથી અતિ ઉત્તમ સાહિત્ય શ્રી બ્રહ્મસંહિતા દ્વારા પ્રસિદ્ધ કર્યું. તેથી હજારો સંતો હરિભકતો વિદ્વાનો વગેરે વાંચીને કદર કરશે, આવો નંદપંકિત સદ્ગુરૂઓનો આવો અપૂર્વ ગ્રંથ ભાગ્યેજ બહાર પડયો હશે, તે વાંચી અમારો આત્મા પ્રફુલિત થાય છે, શ્રી બ્રહ્મસંહિતા ખરેખર બ્રહ્મસંહિતાજ છે, જે વાંચતાં આત્મશાન્તિ થાય છે.

શ્રીજી આપને તંદુરસ્તી સાથે દીર્ઘાયુષ આપે અને આવા સત્સંગના અનેક સાહિત્યો પ્રસિધ્ધ કરો- તેવા અમારા અંતઃકરણ પુર્વક શુભાશીર્વાદ છે. એજ

મુ, ચરાડવા { લી. શાસ્ત્રી ગોપાલચરણદાસજીના
જયશ્રી સ્વામિનારાયણ.

પત્રાંક ૫ હરિ

પુરાણી હરિપ્રસાદજી સ્વામી

ગઢપુર વસંતપંચમી સાં. ૨૦૧૮

સત્સંગ સેવા પરાયણ સત્સંગ શીરોમણી પ. ભ. રાજકવિ માવદાનજીભાઇ રત્નું પ્રતિ- કાલાવડ.

વિ. આપશ્રીએ "બ્રહ્મસંહિતા" નું પુસ્તક પ. ભ. શ્રી જબરદાનભાઇ સાથે તોકલ્યું તે વાંચી અતિ આનંદ થયો છે; આપેં ઘણાજ પ્રયાસથી આ બ્રહ્મસંહિતાનો વિસ્તૃત ગ્રંથ રચિને ફોટાઓ સાથે છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યો છે- તે આપેં સંપ્રદાયની અમુલ્ય સેવા કરી છે.

સદ્ગુરૂ શ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામીનું જીવન વૃત્તાંત તથા તેમણે જે જે પ્રસંગે શ્રીજીનેં પ્રસન્ન કરવા માટે જે જે કાવ્ય કિર્તનો છંદો કર્યા છે તેનું જ્ઞાન આ ગ્રંથ વાંચવાથી થઇ શકે છે. આપેં સત્સંગ સમાજને આ ગ્રંથની ભેટ આપી છે, તે આપનું અમુલ્ય સંભારણું કાયમ રહેશે. એક કવિએ કહ્યું છે કે:—

॥ દોહા ॥

દાતાને કવિકો દીયા, કવિને દીયા ઉડાય ॥
કવિને દાતાકો દીયા, સો જાતે જુગ ન જાય ॥ ૧ ॥

તે પ્રમાણે રાજાઓએં આપનેં આપેલાં પારિતોષિકો કાયમ રહેશે નહિં, પરંતુ આપશ્રીએં આ ગ્રંથ રચિને રાજાધિરાજ શ્રી સ્વામિનારાયણને ભગવાનની જે સેવા કરી છે તે અખંડ (યાવતચંદ્ર દિવાકરો) રહેશે, અને શ્રીજી મહારાજ પ્રસન્ન થઇને આપશ્રીને મોક્ષ રૂપ અવિનાશી પારિતોષિક આપીનેં અક્ષરધામમાં અખંડ પોતાની સેવામાં રાખશે તેમજશ્રી સખા સદ્ગુરૂ શ્રી બ્રહ્માનંદવસામિ તથા મુકત સંતો તથા સર્વ હરિભકતો આપશ્રીને શુભાશીર્વાદો આપશે.

આપશ્રીએં શ્રીજીમહિમાના તથા મૂર્તિનાં જે કિર્તનો કર્યાં છે, તેમાં ગાનાર અને શ્રવણ કરનારની સામે મૂર્તિ ખડી થઇ જાય એવો આપના કાવ્યનો પ્રભાવ છે, જે કવિને જેવો પ્રેમ, જેવો મહિમા, જેવી ભાવના હોય તે, તેના કાવ્યમાં જણાઇ આવે છે.

આપના પિતા પ. ભ. મુકતરાજ કાજકવિ ભીમજીભાઈએ માથા સાટે સત્સંગ રાખીને સત્સંગની ઘણી સેવા કરી છે:- અને તેનો વારસો તેમણે આપનેં સોંપ્યો, તેનેં આપશ્રીએં બરાબર સંભાળ્યો અને તેમના જેમ સત્સંગની ઘણી સેવા કરી છે.

અમો પરમ કૃપાળુ જી મહારાજ પાસે પ્રાર્થના કરીએ છીએ કે, આપના પુત્ર પૌત્રાદિક વારસદારોને આપના કુટુંબને આપના જેવું શ્રીહરિના નિશ્ચયનું તથા સત્સંગની સેવા કરવાનું બળ આપે એજ.

લી.—પુરાણી હરિપ્રિયદાસજી
ના જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

———

પત્રાંક—૬

શ્રીહરિ

મુખ્ય કોઠારી
વટતાલ તા. ૧૭-૨-૬૨

પ. ભ. રાજકવિ માવદાનજી ભી. રત્નું કાલાવડ,

વડતાલથી કોઠારી શાસ્ત્રી હરિબલદાસજી ના શુભેચ્છા પૂર્વક જય સ્વામિનારાયણ-વિ-આપે મોકલેલ "શ્રી બ્રહ્મસંહિતા" મને મળી છે, કામકાજના વ્યવસામમાં સાધારણ દ્રષ્ટી ફેરવી વિહંગાવલોકન કરતાં એકંદર મને તે પુસ્તક સારૂં અને જરૂરી જણાયું છે. સત્સંગીઓ અને અન્ય લોકોને તેનાથી ઘણી પ્રેરણા મળી રહેશે. અને પુસ્તક લાઈબ્રેરી માટે જે મોકલેલ છે. તે ત્યાં મુકાશે. ધ. ધુ. મહારાજ શ્રી અત્રે બીરાજે છે અને ગામડે પધારવાનો વિચાર કરે છે પણ શ્રીજીની ઇચ્છા એજ ત્યાં સહુને જય સ્વામિનારાણય કહેશો. દા. પેતાના.

પત્રાંક—૭

શ્રી સત્યભામા સ્વામી સદા સેવ્ય સ્મરતા યસ્ય
ગાદીસ્થ બ્ર. શ્રીબાલકૃષ્ણલાલજી મહારાજ)
(ઉર્ફે શાસ્ત્રી બાલકૃષ્ણાનંદજી બ્રહ્મચારી મહારાજ
મુ. બેટ (દ્વારિકા)

હરિભકત શિરોમણી રાજકવિશ્રી માવદાનજીભાઇ રત્નું કાલાવડ,

આપના તરફથી મળેલ ઉત્તમ ગ્રંથ શ્રી "બ્રહ્મસંહિતા" વાંચી ચિત અતિ પ્રસન્ન થયું. વાંચતાંજ શ્રીજી શ્રીબ્રહ્મમુનિસંતો નજર આગળ ખડા થાય તેવી સુંદર ગ્રંથ ગુથણી છે.

અમો અમદાવાદ શ્રી નરનારાયણ દેવની દરવાજા ઉપરની પાઠશાળામાં જ્યારે અભ્યાસ કરતા ત્યારે મુકત રાજશ્રી કેશરભકતે અમારી ખૂબ સંભાળ રાખેલી ત્યારથી તેમની મુકતતાનો અમોને અનુભવ છે. તેમની તમોને પ્રેરણા મળી તે દિવ્ય પ્રેરણા છે. અને વિધ્વતા પૂર્ણ તમારો સંગ્રહ અને રચના છે. આ ગ્રંથ અમોને સર્વાંશે પૂર્ણ જણાયો છે. વાર્તાઓમાં કરેલ ઉલ્લેખો રસપ્રદ છે. તેવોજ ફોટાઓનો સગ્રંહ છે. આ સેવાથી શ્રીજી સંતો તથા સમગ્ર સત્સંગી બહુજ રાજી થયા હશે. તેમ અમારૂં માનવું છે અસ્તુ

લી. બ્ર. શ્રી બાલકૃષ્ણલાલજી મહારાજ
અધિકારી શ્રીસત્યભામાનું મંદિર—બેટ

પત્રાક—૮ "શ્રીજી"

શાસ્ત્રી નારાયણચરણદાસજી
ગઢપુર તા. ૫-૧૦-૬૪

સર્વશુભ સદ્ગુણ સંપન્ન શ્રીજી મહારાજના! પરમ એકાંતિક ભક્તરાજ રાજકવિ રા. રા. શ્રી માવદાનજીભાઇ કાલાવડ,

ગઢપુર લી. શા. નારાયણચરણદાસજીના સ્નેહથી જયશ્રી સ્વામિનારાયણ વાંચશોજી. વિ. વિ. જે આપે પ્રસિદ્ધ કરેલ "બ્રહ્મસંહિતા" પુસ્તક બહુજ સંપ્રદાયોપયોગી સર્વજીવ હિતાવહ છે. તેની એ કોપી અમારા માટે ખાસ જરૂરી હોવાથી વી. પી. થી મોકલજો એ ન હોય તો એક જરૂર મોકલજો અને કદાચ થઇ રહી હોય તો વળતી ટપાલે જવાબ લખજો.

—શીરનામુ.—
શાસ્ત્રી નારાયણચરણદાસજી
ગોપીનાથજીનું મંદિર
મુ. ગઢડા (સ્વામિનારાયણના)
(વાયા-નીંગાળા)

લી. આજ્ઞાથી
વિશ્નુપ્રસાદના જય શ્રી
સ્વામિનારાયણના વાંચજો

ગૃહસ્થ હરિભકતોના પત્રો.

પત્રાંક--૯

પ. ભ. મોહનલાલ મનજી ગોવાભલ ચૌહાણ
સેન્ટ્રલ--કુજામા કોલિયારી
પો. ઝરીઆ (ધનબાદ)
તા. ૨૨-૭-૬૧

પરમ પુજ્ય પ. ભ. પરમ પવિત્ર—
પરમ એકાંતિક પુજ્યપાદ સત્સંગ-શિરોમણી,
રાજકવિ માવદાનજીભાઇની પવિત્ર સેવામાં...મુ. કાલાવડ.

વિ વિ. જે, નટવરલાલના કહ્યા મુજબ આપના તરફથી પ્રસિદ્ધ થયેલ "શ્રી બ્રહ્મસંહિતા" નાં પુસ્તકો પાંચ મોકલાવેલ તે બરાબર મળ્યાં છે, પ. પૂજ્ય મુકતરાજશ્રી કેશરભકતશ્રીએ બહુજ જરૂરનું અને અથાગ પરિશ્રમ લઇ જે માહિતી ઇતિહાસ ભેળો કરેલ તે તેઓની વૃદ્ધાવસ્થાને લઇને તમને પ્રગટ કરવા માટે આપેલ અને આપશ્રીએ પણ બહુજ પરિશ્રમ લઇને શુદ્ધ

ગુજરાતી ભાષામાં સાધારણ લોકો પણ વાંચી સમજી શકે તેવી રિતે સંશોધન કરેલ છે. તે "**ન ભૂતો ન ભવિષ્ય**" જેવું થયું છે, અને પુજ્ય અક્ષર મૂર્તિ શ્રી બ્રહ્માનંદ સ્વામી કેવા હતા ? અને સત્સંગનો તે વખતે પાયો નખાતો હતો. તે શ્રીજીના સખા કહેવાતા તેનેં કેટકેટલાં દુઃખો સહન કરીને સત્સંગ વધારવામાં અનેં સાહિત્યનીં જે મહામોંઘી સેવા કરી છે. **જે પુજ્ય સ્વામીશ્રીનેં સત્સંગ કેમ વધે અને સારૂં દેખાય** તેજ અખંડ ઝંખના ને તમન્ના હતી, તેમનેં લાખો કરોડો વંદન હજો, તે સમયના શ્રીજીના નંદસંતોનેં અનેં પુજ્ય કેસરભકતરાજનેં અનેં આપશ્રીએં પણ આ જે સત્સંગનો ઇતિહાસ છાપ્યો છે તે બદલ કોટીશ ધન્યવાદ સાથે વંદન છે, અને શ્રીજી મહારાજ હજી વિશેષ પ્રેરણા આપે નેં સત્સંગનું સાહિત્ય વધુ પ્રગટ કરો તેવી પ્રાર્થના છે, બાજુ "શ્રી બ્રહ્મસંહિતા" ની પ્રતો–હજી વધારે ૬) છ વી. પી. થી તુરત મોકલજો. એજ વિનંતી

લી. શ્રીહરિ દાસાનુદાસ,
મોહનલાલ મનજી ચૌહાણના-સાષ્ટાંગ દંડવત્તપ્રણામ સહિત
સ્નેહપૂર્વક જયશ્રી સ્વામિનારાયણ વાંચશો.

પત્રાંક–૧૦

પ. ભ. શ્રીમાન શેઠશ્રી કલ્યાણજીભાઇ
કરમશી દામજી જે. પી.
૫. કુરલા રોડ અંધેરી
મુંબઇ ૫૮ તા. ૨૭–૧૧–૬૧

શ્રીજીના લાડીલા પ. ભ. કવિરાજશ્રી માવાદાનજીભાઇ, કાલાવડ.

આપેં મોકલેલ "બ્રહ્મસંહિતા" વાંચિને મેં ઘણોજ આનંદ અનુભવ્યો છે, આપેં સત્સંગની બહુજ ઉત્તમ સેવા કરી છે, શ્રીજી મહારાજના પરમ સખા શિરોકવિ અને શ્રીજી સાથેં સદાય રહેતા સદ્ગુરૂ સ્વામી શ્રી બ્રહ્માનંદજીનું જીવનચરિત્ર જેવું તમે લખ્યું છે, તેવું હજી સુધી લખાયું નથી. તેમાં કેટલીક લાક્ષણિક કૃતિઓ છે, સ્વામીશ્રીના જીવન દરમ્યાન શ્રીજી મહારાજ સાથેના કેવા કેવા પ્રસંગોએ તેમણે શ્રીજીને ઉદ્દેશી કીર્તનો કર્યા છે, તે ખરેજ એક ઈતિહાસ ઉભો કરે છે.

સદ્ગુરૂ શ્રીબ્રહ્માનંદસ્વામી એક અદ્વિતિય અજોડ કવિ હતા, કે જેમણે દરેક જાતના છંદોમાં કવિતા, ગીતો તથા કાવ્યો રચ્યાં છે, આજે તેમના છંદો તો ગુજરાત કાવ્ય-સાહિત્યમાં વિશેષ સ્થાન

ખેંચે છે, આજ સુધિમાં તેમના જેવા છંદો કાવ્યો બનાવનાર કવિઓ થયા નથી એમ કહેવામાં જરાપણ અતિશ્યોકિત નથી.

આવા આપણા **શ્રી સ્વામિનારાયણ** સંપ્રદાયના એક મહાન કવિનું જીવનચરિત્ર તમેં ઘણાજ ખંતથી સંશોધન કરી વિશિષ્ટ પ્રકારે લખ્યું તે માટે આપને ખરેજ ધન્યવાદ છે. એજ અરજ

લી. કલ્યાણજી કરમશીના જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

પત્રાંક—૧૧

પ. ભ. **શ્રી** ચુનીલાલ તુલસીદાસ જર્મનશિલ્વરવાળા
૧૩૬ કંસારા ચાલ, કાલબાદેવી રોડ,
મુ. મુંબઈ ૨ તા. ૬–૪– ૬૩

પ. ભ. એકાંતિક ભાઈશ્રી માવદાનજી-મુ. જામનગર.

જત "બ્રહ્મસંહિતા" પુસ્તકમાં આપેં અતિશય પરિશ્રમ કર્યો છે. અને **મુળી** મંદિર માટે '**પત્થરની ખાંણ**' શ્રીજી મહારાજે દર્શન દઈ નેં બતાવી તથા'બ્રહ્મકુંડ' પાણીનીં વાવ્ય બતાવી તે વિષેં આપેં કવિત કર્યા છે; તે વાંચી મનેં બહુજ આનંદ થયો છે, –એ શિવાય બીજા બધા પ્રસંગો--વાંચી ગયો છું. તેમાં પણ વિષેશ. આનંદ થયો છે.

આપને શ્રીજી મહારાજ અતિશય પ્રસન્ન થશે, અને બીજો ભાગ-(બીજી આવૃતિ) પણ આ પ્રમાણેજ થશે. એજ વિનંતી--આજે રૂા. ૨૫ **પચીસનું** મની–ઓર્ડર મોકલેલ છે તે સ્વિકારી લેશો.

લી. ચુનીલાલ તુલસીદાસના જય સ્વામિનારાયણ–

પત્રાંક—૧૨ પ. ભ. શ્રી. માણેકલાલ **રાયજીભાઈ ત્રીવેદી**
અમદાવાદ તા. ૨૭–૧૦–૬૧

પ. ભ. પરમસ્નેહી ભકતરાજ કવિશ્રી માવદાનજીભાઇ કાલાવડ

આપના તરફથી "બ્રહ્મસંહિતા" નું પુસ્તક મળ્યું આ પુસ્તક પ્રસિદ્ધ કરીને આપેં સમગ્ર સંપ્રદાય અને ખાસ કરીને **અમદાવાદ (નરનારાયણ)** દેશ ઉપર મહાન ઉપકાર કર્યો છે.

શ્રી બ્રહ્મમુનિ શ્રી હરિના ભુજ સમાન **અને** અમદાવાદ દેશના પ્રાણ સમાન છે, તેમનો પૂર્વ ઇતિહાસ અધ્યાપિ પર્યંત આવી

સવિસ્તર રીતે કોઇના જાણવામાં ભાગ્યેજ હશે. અને જ્યાં સુધી પર્વ પીઠીકા જાણવામાં ન આવે ત્યાં સુધી આવા અદ્વિતિય-મહાત્મા નો સંપુર્ણ મહિમા ન સમજાય, આપે આ ખોટ પુરી પાડી છે શ્રી **બ્રહ્માનંદ સ્વામી 'વચનામૃત'** ગ્રંથના સંપાદક ચૌકી હતા કે કેમ ? તે વિવાદગ્રસ્ત વિષય નો પણ આપેં દલીલ સાથે યોગ્ય ખુલાસો કર્યો છે. ભાષા ઘણીજ લોકભોગ્ય છે. અનેં આપેં ગ્રંથ બહાર પાડીને શ્રી **બ્રહ્મમુની** તથા **કેસરભકત** પ્રત્યેનું રૂણ **સંપૂર્ણ** અદા કર્યું છે. શ્રીજી આપને તંદુરસ્તી સાથે દીર્ઘાયુ રાખે. પુજય **બાપાલાલભાઇ** કુશળ છે. અને આપનેં જયશ્રી સ્વામિનારાયણ લખાવી ધન્યવાદ પાઠવે છે. તેઓ આ ગ્રંથ વાંચીને ઘણાજ પ્રસન્ન થયા છે. એજ,

લી. સેવક માણેકલાલ રાયજીભાઇ ત્રીવેદીના
જયશ્રી સ્વામિનારાયણ

પ્રત્રાંક—૧૩

પ. ભ. **વકીલ ચીમનલાલ—ડી—સ્વામિનારાયણ**
એલ. એલ. બી. એડવોકેટ-ભગાતળાવ **ભાવનગર**
તા. ૧૩-૮ તથા ૨-૧૧--૧૯૬૧

પુજ્ય વંદનિય કવિરાજ માવદાનજીભાઇની સેંવામાં કાલાવડ

મેં વિ. પિ થી મંગાવેલ **"બ્રહ્મસંહિતા"** વાંચતાં મારા અંતઃકરણના ઘણાજ રંગો બદલાઇ ગયા છે. શ્રી **બ્રહ્માનંદસ્વામિ** ને વિષે મારે અસાધારણ હેત થયું છે. મને તો એમ લાગે છે કે, આપની આ સેવાથી શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન તથા શ્રી બ્રહ્માનંદસ્વામિ એટલા બધા રાજી થઈ ગયા હશે કે આપને જરૂર દર્શન દેતા હશે...

હું થોડા દિવસ પહેલાં મારા વતનમાં બોટાદ ગયો ત્યારે ત્યાંના મંદિરમા રવીવાર હોવાથી સવારની સભામાં મેં ૧॥ કલાક **બ્રહ્મસંહિતામાંથી મુનિબાવાનું** આખ્યાન વાંચ્યું હતું. સભામાં સઘળા સંત હરિભકતો **બહુજ** રાજી થયા હતા. અને સહુ કહેવા લાગ્યા કે શ્રી બ્રહ્મમુનિ મહાન શ્રી **મુનિબાવા** મહાન--તેના કરનાં તેનેં શબ્દ ચિત્રમાં લાવી દુનિઆ સમક્ષ રજુ કરનાર ભકત કવિ **માવદાનજી** પણ **મહાન** કારણકે અત્યાર સુધી કોઇએં સ્વામીનું